

Kuva: morguefile.com/archive

AVAIN OSALLISUUTEEN

Menetelmiä ikääntyneiden ryhmätoimintoihin, OSA 2

Kuikka Anu (toim.), Brand Sari ja Holmi Markku

Julkaisun tekijät:

Vanhus- ja lähimmäis-
palvelunliitto ry (Valli)
Hämeentie 58-60 A 52
00500 HELSINKI
puh. (09) 7745 900
Fax(09) 701 5474
www.valli.fi

Anu Kuikka (toim.)
suunnittelija
Vanhus- ja lähimmäis-
palvelunliitto ry
Etsivä mieli -projekti
Helsinki

Kehittyvät vanhuspalvelut
julkaisu 1/2014
ISSN 1239-5463
ISBN 978-952-9594-58-0
Kannen taitto:
Taina Leino, Vitale Ay
Taitto:
Kari Uittomäki, Valli ry
Painopaikka:
Sahalan Kirjapaino Oy,
Helsinki

Markku Holmi,
projektisuunnittelija
Vanhusten Palvelutalo-
yhdistys ry
Etsiväpiirit -projekti
Helsinki

Kuvat internetin seuraavista
ilmaisista kuvapankeista:
www.morguefile.com/archive;
[http://kuviakaikille.valokuvatai
teenmuseo.fi/kuvat/Helsinki+1
950-luku/](http://kuviakaikille.valokuvatai
teenmuseo.fi/kuvat/Helsinki+1
950-luku/)

Sari Brand,
projektivastaava
Kotipirtti ry
Yhessä nääs -projekti
Tampere

Kehitystyössä mukana

Esipuhe

Surffaile yksin tai mieluummin yhdessä!

Elämän ruuhkavuosina sitä ajattelee, että kun saisi olla joskus ihan yksin rauhassa, eikä tarvitsisi tehdä mitään. Eläkkeellä ollessa saa yksinolosta usein tarpeekseen ja ajattelee, että kun saisi olla mukavan porukan kanssa ja tehdä yhdessä jotain mukavaa. Avain osallisuuteen -oppaista löytyy sellaista mielekästä ja virkistävästä yhteistoimintaa, jossa saa palautella muistoja, muistia ja minuutta.

Tärkein idea on yhdessäolo. Kokoonnutaan yhteen, kaivellaan aivojen sopukoista vanhaa ja uutta tietoa, koetaan onnistumisen välähdyksiä ja piilossa olleita tunteita ja nautitaan toisten seurasta. Mielekäs toiminta houkuttelee lähtemään kodin seinien sisältä ulos toisten luo seuraavallakin kerralla. Saa ihmetellä maailman menoa, jakaa omaa tietoaan, osaamistaan ja luovuuttaan sekä nauraa ja virkistyä. Sitten voi palata hyvillä mielin takaisin kotiin, muistella päivän antia ja ihmisten puheita. Ja vaikka mennä omalle tietokoneelle ja jatkaa surffailua yksin. Kunhan vaan ei ”jää koukkuun”!

Oppaiden taustalla on ikäihmisten mielen hyvinvointia tukevat hankkeet, joiden tavoitteina ovat ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja ikääntymisen mukanaan tuomaa toimintakyvyn haurastumista. Menetelminä ovat ryhmätoiminnan kehittäminen ja etsivä vanhustyö. Keinot ovat moninaiset, vanhusten pariin jalkautumisesta aina internetissä surffailuun asti.

Avain osallisuuteen oppaan toinen osa on selkeää jatkoa ensimmäiselle osalle, joka ilmestyi viime vuonna 2013. Toiseen osaan on koottu 60 ”reseptiä” eli valmista ehdotusta yhteisen ryhmätoiminnan malliksi ja sisällöksi. Mallit kuvaavat taide- ja kulttuurilähtöisen toiminnan prosessin, jossa käytetään internetin mahdollisuuksia tiedon lähteenä ja keskustelun avaajana. Nerokas malli, joka pohjaa lähes rajattomaan tietoon ja samalla opettaa ikäihmisille internetin luovaa käyttöä. Tutuiksi tulevat maailman seitsemät ihmeet ja ennätykset, Euroopan nähtävyydet ja Suomen lähihistoria. Kun kaikki tietopankit on käyty läpi, voisi vaikka väitellä tohtoriksi. Niin paljon tietoa kertyy

keskusteluryhmien sulateltavaksi. Samalla opitaan hyödyntämään internetin Wikipediat ja muut elävät arkistot.

Monien tutkimusten mukaan kognitiivista ja sosiaalista toimintaa sisältävä säännöllinen virkistys-, harrastus- ja kulttuuritoiminta lisää hyvinvointia ja ennaltaehkäisee muistiongelmia sekä dementoitumisriskiä. Luova yhteinen toiminta vähentää masentuneisuutta ja eristäytymistä sekä ”avaa ikkunoita” sisäisiin tunteisiin. Elämykset, kokemukset ja yhdessäolo toisten ihmisten kanssa lisäävät voimia jaksaa arkisessa ympäristössä. Ikääntyvien ihmisten osallistumisen ja aktiivisuuden tukeminen monin eri keinoin korostuu kamppailussa yksinäisyyttä ja laitostumista vastaan.

Etsivä mieli -projekti, Elinvoimaa -hanke, Tunne Mieli -hanke ja Mirakle -hanke kantavat yhteisvoimin uuden vanhuspalvelulain henkeä. Laki velvoittaa järjestämään ikäihmisille sosiaalista vuorovaikutusta ja mielekästä toimintaa. Hankkeet tukevat arjen kulttuurisuutta, jotta ihminen löytää elämälleen merkityksen joka päivä. Tämä on edellytyksenä henkiselle, fyysiselle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille. Kulttuurinen yhteistoiminta houkuttelee esiin niitä voimavaroja, jotka ovat hautautuneet näkymättömiin. Voidaan puhua ”näkymättömästä” terveyden, hyvinvoinnin ja myös työhyvinvoinnin edistämisestä.

Maailman murroksessa ei voida ikuisesti pitäytyä vanhoissa kaavoissa. Elämä ja arjen kulttuuri muuttuvat ympärillämme. Jatkuvilla haasteilla tarvitaan luovaa toimintaa, uudenlaisia sosiaali- ja terveyspalveluja ja paljon lisää vapaaehtoisia voimia. Teknologian avulla voidaan innovoida yllättäviä ratkaisuja rikastaa arkeamme, helpottaa elämäämme ja laajentaa tajuntaamme.

Kiitokset hienoista oppaista. Niiden avulla voidaan jakaa luovuutta, tietoa ja iloa moniin yksinäisiin hetkiin. Työ jatkuu!

16.1.2014

Hanna-Liisa Liikanen, valt.tri

Etsivä mieli -projektin ohjausryhmän pj.

Sisällys

Esipuhe	3
Sisällys.....	5
Menetelmien käyttäjälle	6
Avain osallisuuteen 2. lähtökohdat	6
Hyvää mieltä luovuudella	10
Oppia ikä kaikki.....	12
Luovia kokemuksia teemoittaen	17
Ohjeet menetelmien käytöstä	36
Maailman ihmeitä	40
Euroopan ihmeitä.....	62
Suomen ihmeitä.....	73
Muita ihmeitä.....	93
Lähteitä	94
Liitteet	110
Oma idea ryhmätoiminnaksi	110

Menetelmien käyttäjälle

Kädessäsi on **Avain osallisuuteen - Menetelmiä ikääntyneiden ryhmätoimintoihin, osa 2**. Sen edeltävä osa I. innoitti kokoamaan tähänkin julkaisuun erityisesti internetin lähteisiin tukeutuvia menetelmiä ikääntyneiden ryhmien käyttöön. Toinen menetelmien kantava voima on niiden pitkäkestoisuus.

Ikääntyneiden tapaamiset voivat ja saavat olla kestoiltaan pidempiä kuin yhden tunnin tai yhden kerran tapaamisia esim. kahden viikon välein. Nyt kuvatut 60 menetelmää ovatkin ajallisesti pidempikestoisia, niiden äärellä vierähtää aamu- ja iltapäiviä kymmeniä ja jopa satoja kertoja. Ikääntyneillä on syytä lähteä liikkeelle, kun on mukavia aiheita ja yhdessäoloa tiedossa.

Tämän julkaisun menetelmiin haluttiin ottaa enemmän mukaan myös luovuuden (taiteen, kulttuurin jne.) käytön mahdollisuuksia. Menetelmien toteuttamisessa halutaan tuoda esiin Yhdysvaltalaisen Linda Levine Madorin (2006) luomaa Therapeutic Thematic Arts Programming (TTAP) -menetelmää ja soveltamaan sitä tai sen osia Suomalaisen ikääntyneiden yhdessäoloon. *TTAP on terapiamuoto, mutta tässä julkaisussa sen käyttöä halutaan tuoda esiin erityisesti jokaisen ikääntyneen luovuuden ja oppimisen toteutumisen näkökulmasta. Menetelmät eivät ole terapiaa, vaan ne tukevat ikääntyneiden sosiaalisuutta sekä osallisuutta ja toivottavasti virkistävät heitä.*

Ikääntyneillä on luovuutta ja he voivat myös oppia uutta läpi koko elämänsä. Ne on vain heräteltävä esiin. Erilaisia muotoja luovuuden käyttöön on Levine Madorin (2006, 71) mukaan ainakin yhdeksän ja teemoja tämän lisäksi, niin monta kuin ikääntyneiltä keskusteluissa esiin tulee. Ikääntyneen sairaudet tai toiminnalliset vajeet eivät saa olla luovuuden tai uuden oppimisen esteenä.

Osallistumalla mahdollistuu ihmisen kasvu sekä kehittyminen vielä elämän viimeisessä vaiheessa. Se mihin toimintaan ikääntyneet osallistuvat, on kokonaishyvinvoinnin kannalta erittäin tärkeää. Toimintaan osallistuminen ja niihin liittyvät elämäkokemukset parantavat psykososiaalista hyvinvointia. Ikääntyneiden oppimismahdollisuudet merkitsevät myös paljon. Jokaisella on oma oppimistyyli/lahjakkuus/kyky ja ne voidaan ryhmien teemoissa sekä toteutuksessa huomioida. (Engström 2013; Levine Madori 2006,43-44; Gardner 1997.)

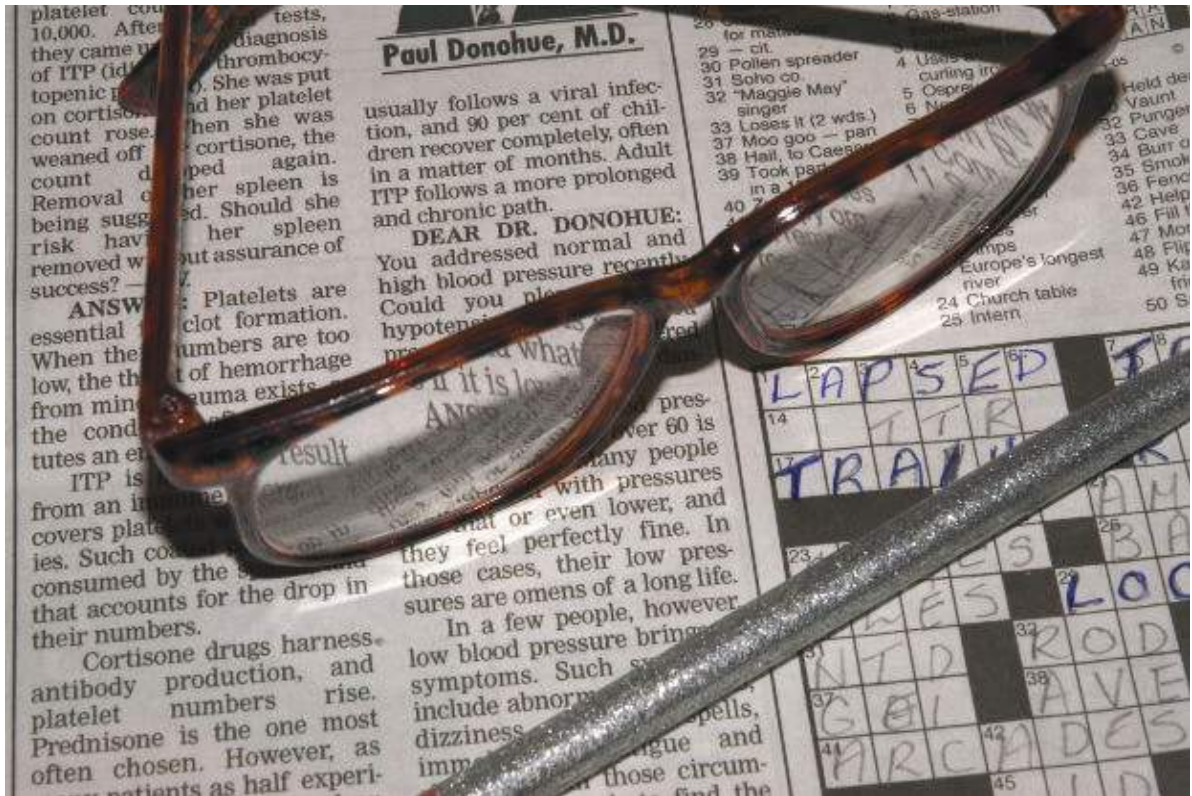
Julkaisun menetelmät yhdistettynä Levine Madorin ja Gardnerin oppeihin antavat ikääntyneiden ryhmille mahdollisuuden kokoontua erilaisten teemojen äärelle jopa satoja kertoja. Niiden parissa syksy, talvi, vuosi tai vuodet vierähtävät mukavasti yhdessä ollen ja osallistuen. Luovuuden käyttö ja uuden oppiminen ovat mitä parhain keino torjua yksinäisyyttä, tylsyyttä, mielihahaa ja masennusta. Menetelmiä läpi vieden ikääntyneiden, ja miksei muidenkin ryhmien, osallisuus pääsee toteutumaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Menetelmien kokoamisessa auttoivat yhteiset keskustelut Etsivä mieli -projektin kumppaneiden, Tampereelta Yhressä nääs -projektin projektivastaava Sari Brandin (Kotipirtti ry) ja Helsingistä Etsiväpiirit -projektin projektisuunnittelija Markku Holmin (Vanhusten Palvelutaloyhdistys ry) kanssa. Suurenmoiset kiitokset heille, heidän ideoistaan ja kannustuksesta.

Ikääntyneiden osallisuuden lisäämisen innoittamana, seuraavia menetelmiä halutaan etsiä ja saada vanhuksilta itseltään sekä vanhuspalveluiden työyhteisöiltä (työntekijöiltä). Menetelmistä tullaan järjestämään kilpailu, jonka valitsijaraatiin etsitään mukaan ikääntyneitä ihmisiä.

Helsingissä 16.1.2014

Anu Kuikka

Avain osallisuuteen 2. lähtökohdat

Avain osallisuuteen, Menetelmiä ikääntyneiden ryhmätoimintoihin - osa 2 tuo esiin uusia ikääntyneille tarkoitettuja osallisuutta tukevia toimintamuotoja. Menetelmien lähtökohtana on, että ikääntyneille suunnattua aktiivista toimintaa toteutetaan useimmissa jaksoissa ja pidempikestoisesti. Menetelmien toteuttamisessa syksy tai kevät vierähtävät mukavasti yhdessä ollen. Kuvatut menetelmät tukevat ikääntyneille suunnattujen toimintojen monipuolistamista niin tehostetussa hoidossa kuin avoimesti kokoontuvissa ryhmissä. Menetelmien toivotaan tuovan monipuolisuutta myös muistisairaiden kanssa työskentelyyn. Ikääntyneille suunnatuissa aktiviteeteissa on tärkeää painottaa ikääntyneen omaa osaamista ei vajaavuuksia, kuten yleistä heikkoutta, heikkoa fyysistä kuntoa ja -muistia tai masennusta. Lisäksi tärkeää on uuden oppimisen mahdollisuus tai vanhojen taitojen hallinta. Uuden oppiminen vaikuttaa suoraan yksilön kehoon, mieleen ja sieluun sekä hyvinvointiin.

Julkaisun menetelmien perusajatusta viedään eteenpäin Linda Levine Madorin (2006, 71-94) luomaa Therapeutic Thematic Arts Programming (TTAP) -menetelmää soveltaen (Suomeksi taiteen terapeuttiseen ja kuntouttavaan voimaan perustuva menetelmä ikääntyville ihmisille). Menetelmä osallistaa ikääntyneitä luovia kokemuksia hyödyntäen. Keinoina ovat kirjoittaminen, kuvanveisto, liikunta, musiikki, runous, ruokaohjelmat, teematapahtumat ja valokuvaus. Niiden avulla ikääntyneet saadaan aktiivisesti toimintaan mukaan. Menetelmää käyttäen voidaan täyttää ikääntyneiden kognitiivisia, emotionaalisia, fyysisiä ja sosiaalisia tarpeita.

Tämän julkaisun toimintatapoja ja menetelmiä ei tuoda kuitenkaan esiin terapeuttisena toimintana eikä erillisenä ohjelmana, kuten TTAP-toiminta on. Menetelmää pyritään soveltamaan ikääntyneiden tavaliseen yhdessäoloon ja tuomaan siihen lisää luovutta sekä oppimisen mahdollisuuksia, joilla voidaan vahvistaa ikääntyneiden osallisuutta.

Hyvää mieltä luovuudella

Yksi vanhustyön keskeisimmistä tavoitteista on ikääntyneen ihmisen hyvän mielen ja toimintakyvyn säilyminen. Ikääntyneiden elämässä on laatua, jos fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset ja henkiset tarpeet toteutuvat ja henkilö voi elää mahdollisimman täysipainoista sekä normaalia elämää huonokuntoisenakin. Vaikka ikääntyneen toimintakyky olisi jo todella huono, se ei tarkoita sitä, etteikö hänellä olisi vielä jäljellä kykyjä ja taitoja, joihin voitaisiin tukeutua. (Liikanen 2010; Airila, Karvinen & Salminen 2002, 4-9; Hyyppä 2013.)

Mikäli vanhuksen elämä on liian virikkeetöntä tai tapahtumaköyhää, seurauksena on helposti toimintakyvyn ja mielialan heikkeneminen ennenaikaisesti. Mikäli vanhukselle ei tarjota riittävästi mielekästä toimintaa voi se johtaa tylsistymiseen, apaattisuuteen ja itsetunnon huononemiseen, joka omalta osaltaan voi kiihdyttää passivoitumista, sosiaalisten suhteiden heikkenemistä ja depressiota. Mitä mielekkämpiä aktivoivia toimintoja iäkkäällä on, sitä parempana säilyy hänen fyysinen- ja psyykinen toimintakyky sekä henkinen vireystaso. Aktiivisen toiminnan lähtökohtana on aina ihminen itse, hänen taustansa, toiveensa ja elämäntilanteensa. (Liikanen 2010; Airila ja muut 2002, 4-9; Hyyppä 2013.)

Useissa kehittämishankkeissa ja tutkimuksissa on todettu taiteen, kulttuurin ja luovuuden vaikutuksia terveyteen (Engström 2013; Ikäehyt –hanke 2013; Huhtala & Kolmonen 2012; Kaskiharju & Sarjakoski 2012; Lindholm 2012; Lehtonen 2010; von Brandenburg 2008; Cohen 2009 ja 2006). Vaikutuksia ovat muun muassa:

- Parempi terveydentila, voimaantuminen ja virkistyminen
- Vähemmän lääkarissäkäyntejä ja lääkemääräyksiä, vähemmän kaatumisia
- Mielenterveys kohenee, vähemmän yksinäisyyttä, enemmän elämän merkityksellisyyttä
- Vähemmän masentuneisuutta, positiivinen elämäkatsomus

- Aistitoimintojen paraneminen, aistitoimintojen säilyminen
- Vaikutuksia aivotoimintaan, käyttäytymiseen
- Vaikutuksia stressiin, lääkityksen väheneminen

Ikääntyneiden hyvän hoidon ja arkipäivän tärkeä osa on luova ja virikkeellinen toiminta sekä osallistuminen. Tällainen toiminta tukee aivoja ja voi jopa hidastaa dementian etenemistä. Ympäristöllä, koulutuksella, ammatilla, virikkeillä ja osallistumisella on vaikutusta ikääntyneiden aivoihin. Tärkeää on oikean ja vasemman aivopuoliskon monipuolinen aktivointi. Mitä aktiivisempi henkilö on, sitä paremmin hänen aivonsa voivat. (Laakko 2006, 15; Cohen 2009 ja 2006.)

Tärkeää eri menetelmien käytössä on, että niissä huomioidaan yksilökeskeisyys, vaikka toiminta onkin ryhmäkeskeistä. Samoja asioita jaetaan ryhmissä ja niistä keskustellaan, mutta lähtökohtana ovat ihmisen omat yksilölliset muistot ja ajatukset. Menetelmillä nostetaan esille sellaisia asioita, joita arkipäivässä ei välttämättä käsiteltäisi. Jos aiheet ovat tuttuja ja muistettavia, ne motivoivat osallistumaan. Ryhmässä jokainen saa olla oma itsensä, ja myös huonosti puhetta tuottavalla on keinoja toteuttaa itseään. (Laakko 2006, 15-17.)

Tässä yhteydessä on hyvä mainita myös ikääntyneille tarkoitettu kuntouttava viriketoiminta ja muutama sana sen edellytyksistä. Kuntouttava viriketoiminta ei ole vain ajankulua, vaan se on tavoitteellista, kuntouttavaa toimintaa. Sen on oltava sitä yksilöllisempää, mitä huonokuntoisempi iäkäs on kyseessä. Ikääntyneen omat voimavarat tulee ottaa huomioon, häntä tulee arvostaa ja hänet tulee nähdä myös antavana osapuolena. (Airila ja muut 2002, 9-11.) Kuntouttavan viriketoiminnan tavoitteet (alla) ovat saman suuntaiset kuin edellä esitetystä TTAP -menetelmässä toteutetaan:

- Aktivoidaan aivotoimintoja
- Edistetään ihmisen omien kykyjen käyttöön ottoa
- Tuetaan ikääntyneen itsetuntoa

- Autetaan ikääntynyttä toteuttamaan itseään
- Nostetaan pintaan käsittelemättömiä tunnetiloja
- Tuetaan identiteettiä
- Tuodaan sisältöä elämään
- Kohotetaan mielen virkeyttä
- Edistetään sosiaalisia taitoja
- Helpotetaan vuorovaikutusta
- Autetaan uusiin ihmisiin tutustumisessa
- Mahdollistetaan yhdessäolo
- Mahdollistetaan kuulluksi tuleminen kokemus
- Annetaan tunteen kuulumisesta ryhmään
- Säilytetään päivittäisen elämän taitoja
- Edistetään ja säilytetään liikuntakykyä

Ikääntyneiden (erityisesti dementoituneiden) kuntouttavan virike-toiminnan tärkein tehtävä on jäljellä olevien kykyjen ja toimintojen ylläpitäminen sekä identiteetin ja itsetunnon tukeminen. Henkilöstön on hyvä olla selvillä dementoituneiden diagnoosista ja taustatiedoista ja heille tulisi tehdä osaamisalueiden kartoitus. Olennaista on rakentaa kuntoutus säilyneiden alueiden varaan, jotta ikääntynyt saisi onnistumisen ja pystyvyyden kokemuksia. (Airila ja muut 2002, 19.)

Oppia ikä kaikki

Virkistystoiminta antaa organisoidulle toiminnalle muodon ja rakenteen ja siten mahdollistaa osallistujien kasvun sekä kehittymisen vielä elämän viimeisessä vaiheessa. Ihmiselämän viimeisin vaihe kestää nyt kauemmin kuin mikään muu kehitysvaihe, joten se mihin toimintaan ikääntyneet osallistuvat, on kokonaishyvinvoinnin kannalta erittäin tärkeää. (Engström 2013; Cohen 2009; Levine Madori 2006, 43.)

Elämänkaariteoria ja kognitiivisen elämän tarkastelu pureutuvat elämän loppuvaiheen toiminnan tärkeyteen. Ikääntyneiden henkilökohtainen osallistuminen yhteiskunnan ja yhteisön toimintaan edistää

emotionaalista, sosiaalista, fyysistä ja kognitiivista tasapainoa. Näiden kokemusten kautta yksilölle kehittyy itsensä hyväksymisen tunne, joka edistää minän eheyttä. Toimintaan osallistuminen ja niihin liittyvät elämäkokemukset siis parantavat psykososiaalista hyvinvointia. Ikääntyneiden oppimismahdollisuudet merkitsevät myös paljon. (Engström 2013; Näslindh-Ylispangar 2012; Skingely & Vella-Burrows 2010; Cohen 2009; Levine Madori 2006, 44; Gardner 1997.)

Ryhmätoimintaa suunniteltaessa ja ikääntyneiden oppimisen mahdollistamisessa voidaan hyödyntää tietoisesti Gardnerin (1997) seuraavalla sivulla olevan taulukon oppija- / lahjakuustyypit jaottelua:

Kuva: morguefile.com/archive

Taulukko 1. Gardnerin seitseman oppija-/lahjakkuustyyppiä

Tyyppi	Kiinnostuksen kohde	Parhaat osaamisen alueet	Paras oppimistapa
Interpersoonallinen oppija	Suuri ystävien määrä, ihmisten kanssa keskustelu, ryhmiin liittyminen	Ihmisten ymmärtäminen, toisten johtaminen, organisointi, viestintä, ristiriitojen sovittelu	Jakaminen, vertaileminen, samaistuminen, yhteistyö, haastattelemine
Intrapersoonallinen oppija	Työskenteleminen yksin, omien kiinnostuksen kohteiden harjoittaminen itsenäisesti	Itsen ymmärtäminen, sisäiseen keskittyminen, vaistojen seuraaminen, kiinnostuksen kohteiden harjoittaminen	Työskenteleminen yksin, omat projektit, työskentely omaan tahtiin
Kielellinen oppija (sanojen käyttäjä)	Lukeminen, kirjoittaminen, tarinoiden kertominen	Nimien , paikkojen ja päivämäärien sekä yksityiskohtien muistelu	Puhumalla ja kuulemalla, näkemällä ja visualisoimalla
Kinesteettinen oppija	Liikkuminen ylipäänsä, koskettaminen ja puhuminen, kehon kielen käyttäminen	Fyysinen toiminta, urheilu, tanssi, näytteleminen, käsityöt	Koskettaminen, liikkuminen, vuoro-vaikutus tilan kanssa, tiedon käsittely kehon tunteusten kautta
Loogis-Matemaattinen oppija (ongelman ratkaisija)	Kokeilujen tekeminen, asioiden selvittäminen, rakennelmien ja suhteiden tutkiminen	Matematiikka, päättely, logiikka, ongelmien ratkaiseminen	Kategoriointi, luokittelu, abstraktien rakenteiden kanssa työskentely
Musiikin kautta oppiva	Laulaminen, hyräily, soittimien soittaminen, musiikkiin reagoiminen	Äänten huomaaminen, melodioiden muistaminen, sävelkorkeuksien huomaaminen, tahdissa pysyminen	Rytmi, melodia, musiikki
Spatiaalinen oppija (visualisointi)	Piirtäminen, rakentaminen, suunnittelu, haaveilu, kuvien ja elokuvien katselu, tietokoneiden kanssa toimiminen	Asioiden kuvittelu, muutosten havaitseminen, arvoitukset, karttojen lukeminen, hahmottelu	Visualisointi, unelmointi, ”mielen silmän” käyttö, värien kanssa työskentely

Lähde: Gardner, Howard. 1997. Extraordinary Minds: Portraits of Exceptional Individuals and an Examination of our Extraordinariness. New York: Basic Books.

- Interpersoonallista lahjakkuutta omaava ymmärtää muita ihmisiä ja ihmisten välisiä suhteita.
- Intrapersoonallista, itsetuntemukseen liittyvää lahjakkuutta omaavalla on kyky ymmärtää omia tunteita, asenteita motiiveja ja ajattelumalleja ja muuttaa niitä.
- Kielellistä lahjakkuutta omaavalla on kyky käyttää kieltä luovasti ja taidokkaasti sekä ilmaista itseään halutulla tavalla, joko kirjallisesti tai suullisesti. Kielellisesti lahjakkaat ihmiset saattavat oppia uusia kieliä helposti tai heillä on laaja sanavarasto.
- Liikunnallisesti lahjakkaat eli kinesteettisesti lahjakkaat hallitsevat kehonsa liikkeitä hyvin ja voivat olla taitavia urheilijoita tai tanssijoita.
- Matemaattis-loogisesti lahjakkaat omaavat kyvyn, jota tarvitaan esimerkiksi matematiikassa ja ohjelmoinnissa, mutta myös tavallisessa päätöksenteossa tai ongelmanratkaisussa.
- Musikaalisesti lahjakkailla on kyky ymmärtää ja säveltää musiikkia, soittaa jotain instrumenttia ja tunnistaa äänten vaihteluita.
- Spatiaalisesti lahjakkailla on kyky hahmottaa itsensä ja ympäristönsä välisiä etäisyyksiä ja ympäristön muotoja. Spatiaalisesti lahjakkaat ihmiset voivat olla taitavia esimerkiksi kartanluvussa, rakennuspiirustusten ymmärtämisessä tai kaavojen muokkaamisessa vaatteiden ompelussa.

Gardner (1999) on myöhemmin lisännyt teoriaansa vielä naturalistisen lahjakkuuden eli luonnontuntemuksen. Henkilöt, jotka omaavat luonnon ymmärtämiseen liittyvän kyvyn ovat luonnon suhteen älykkäitä ja haluavat tarkkailla luontoa ja he muistavat esimerkiksi kasvien ja eläinten nimiä. Gardner (mts. 59) on lisäksi pohtinut, pitäisikö lahjakkuusluetteloon lisätä vielä niin sanottu eksistentiaalinen kyky, jolloin henkilöllä voi olla taito pohtia filosofisia asioita.

Kuva: morguefile.com/archive

Luovia kokemuksia teemoittain

Toimintaa käynnistettäessä valitaan yhtenäinen teema (vuodenaika, maa, eläin tms.), joka auttaa osallistujia keskittymään toimintaan ja tutkimaan saman aiheen eri alueita laajasti, sekä menneisyydessä, että nykypäivässä. Teema voidaan valita ryhmän kanssa yhdessä. Tärkeää on tarjota ikäihmiselle vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia tulla mukaan toimintaan, jonka hän kokee itselleen merkityksellisenä. (Kairala 2010; Laakko 2006, 15; Levine Madori 2006.)

Levine Madorin(2006.) kehittämän TTAP -menetelmän teemat ovat käyttökelpoisia juuri prosessinomaiseen ryhmätoimintaan. Menetelmän tavoitteena on antaa osallistujille kaikenlaisia luovia kokemuksia yhdeksän alla lueteltujen eri vaiheiden kautta. Vaiheiden ei tarvitse olla järjestyksessä ja ne voidaan toistaa niin monesti kuin osallistujat haluavat. Suluissa on lisäksi merkitty se, millaisille oppija-/lahjakkuustyypeille vaihe ja toiminta erityisesti sopii.

1. Yksilöllisestä ajattelusta ryhmän ideoiksi (kielellinen)
2. Kirjatuista ideoista musiikkiin (musiikillinen)
3. Mielensisäisestä musiikista kuvaksi (spatiaalinen)
4. Kuvasta veistokseksi (kinesteettinen)
5. Veistoksesta liikunnaksi (kinesteettinen)
6. Liikunnasta sanoiksi/runoudeksi ja tarinoiksi (kielellinen)
7. Sanoista mielen ruokaan/pohdintaan/ajatuksiin (kielellinen)
8. Ajatuksista teematapahtumaksi (interpersoonallinen)
9. Tapahdumasta valokuvaukseksi (intrapersonallinen)

Seuraavilla sivuilla on kuvattuna näiden yhdeksän eri kohdan sisältöjä täydennettynä ideoilla ja ehdotuksilla.

Yksilöllisestä ajattelusta ryhmän ideoiksi

Teemat voidaan käynnistää erilaisia graafisia menetelmiä käyttäen. Yksinkertaisimmillaan osallistujien ideoiden esiin saaminen voidaan toteuttaa aikajanaa käyttäen, suurelle taululle kirjaamalla, vuosikymmenet tai vuodenajat jaolla, ja korttien sekä kuvien käytöllä. Mikäli mahdollista ryhmästä voidaan valita yksi henkilö kirjoittamaan tiedot muistiin. Erilaisten graafisten mallien käytöllä voidaan suunnitella ryhmälle kuukausiohjelmia, ilmoitustauluja, tiedotteita ja käyttää hyödyksi niissä eri medioiden tuotteita. Teemojen graafisesta ilmaisusta hyötyvät kaikki. Se parantaa visuaalisia ja verbaalisia taitoja, jotka usein iän myötä heikentyvät. (Levine Madori 2006, 71-72.)

Henkilökohtaisista ajatuksista ideoiksi paperille

- Nosta aiheeksi osallistujien henkilökohtaisia kokemuksia.
- Kysy osallistujilta, mikä heitä kiinnostaa. Kiinnitä huomiota vuodenaikoihin. Onko lähiaikoina jokin juhlapäivä? Kerrotaanko uutisissa jostain erikoistapahtumasta? Tämän tyyppiset kysymykset yllyttävät kertomaan henkilökohtaisia näkemyksiä.
- Lomat tai juhlapyhät: Kysy kunkin ryhmäläisen pitämistä lomista tai juhlapyhien viettämisen tavoista. Tämä kirvoittaa paljon myönteisiä kertomuksia.
- Suku, uskonto, kulttuuri ja perinteet: harkitse sisällyttäväsi teemoihin sukuun tekeminen, kysy ryhmäläisiltä sisaruksista, tädeistä, sedistä ja tee heistä luettelo. Pelkästään väreistä keskustelu on mielenkiintoista ja valaisevaa.
- Elämän opetukset sekä elämänongelmat ja niiden ratkaisut: Tällainen keskustelunaihe vetoaa, vastaukset ovat erilaisia.
- Lisäksi muoti, elokuvat ja auto kirvoittavat keskusteluun.
- Kirjaa ehdotetut ideat muistiin, ota tilaisuudesta valokuvia.

Kuva: morguefile.com/archive

Tunteita herättävä musiikki jaetaan Levine Madorin (2006, 71) teoriassa kuuteen osaan:

- maamusiikki (mahdollisuus kohdata ihminen psyykkisellä tasolla)
- ilmamusiikki (auttaa ongelman ratkaisussa, herättää ihmisen luovan potentiaalin)
- tulimusiikki (täynnä energiaa ja tunnetta, voi herättää vihaa, intohimoa ja rohkeutta)
- vesimusiikki (herättää kuuntelijan sisäiset maailmat)
- laskeva musiikki (herättää peitettyjä tunteita)
- nouseva musiikki (herättää ilon rakkauden ja onnellisuuden tunteita).

Kirjatuista ideoista musiikkiin

Tässä ryhmän vaiheessa teemaa käsitellään musiikin kautta.

Tällaisesta toimintamuodosta hyötyy eniten sellainen osallistuja, jolla on musikaalista lahjakkuutta. Ryhmäläisiä voi pyytää kuuntelemaan musiikkia hyvin monella eri tavalla, kuten silmät kiinni, tai heitä voi myös pyytää piirtämään musiikin tuomia mielikuvia ja tunteita. Ryhmäläisiä voi myös pyytää piirtämään tai kertomaan mitä musiikki sai heidät näkemään, tuntemaan tai muistamaan. (Levine Madori 2006, 62-64.) Musiikki voi hetkellisesti vähentää dementiapotilaan levottomuutta sekä parantaa vireystilaa, kommunikaatiota ja vuorovaikutusta (Laakko 2006, 16).

Kirjatuista ideoista musiikkiin

- Nosta aiheeksi tietyn ajanjakson musiikki. Useimmat osallistujat ovat syntyneet 1930-1940 -luvulla, joten valmistaudu siihen, että esille nousee varsinkin heidän nuoruutensa musiikki.
- Ota perustaksi myös henkilökohtaiset musiikkimieltymykset.
- Tietyt kappaleet voivat tuoda mieleen tiettyjä ihmisiä, aikoja ja paikkoja.
- Kokonainen teema voi perustua musiikkiin yleisesti tai määrättyyn artistiin.
- Musiikki-instrumenttien valmistaminen. Tällainen voi olla hauska hanke, joka tuo osallistujille henkilökohtaista mielihyvää ja saavuttamisen tunnetta.
- Instrumentteja voidaan valmistaa helposti esimerkiksi keittiöstä löytyvistä materiaaleista mm. erikokoiset purkit ja kuiva- tuotteet saavat aikaa erilaisia ääniä.
- Musiikkiin voidaan yhdistää myös laulaminen.
- Rakennettuja instrumentteja voidaan käyttää laulun rytmittämiseen.
- Kirjaa kokemuksia ja keskustelun avainsanoja muistiin.
- Ota tapaamisesta valokuvia.

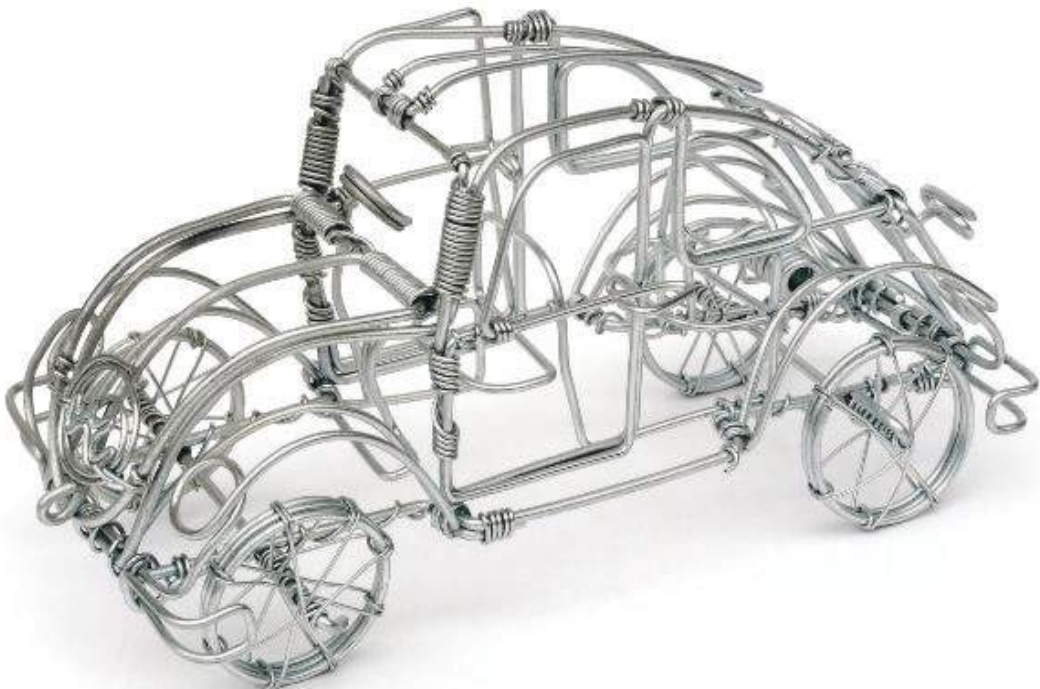
Musiikin mielikuvat kuvaksi

Tässä vaiheessa teemaan liittyvät musiikin mieleen nostamat mielikuvat ja muistot, jotka luodaan kuviksi piirtämällä, maalaamalla ja vaikka kollaaseja kokoamalla. Musiikkia voi tässä vaiheessa käyttää myös apuna. Tällaisesta teeman käsittelymuodosta hyötyy eniten osallistujia, jolla on hyvä visuaalinen hahmottamiskyky. (Levine Madori 2006, 60 ja 74.)

Ohjaajan tulee ottaa huomioon, että monella vanhuksella on hyvin vähän tai ei yhtään kokemusta piirtämisestä. Taiteen tekeminen on aina henkilökohtainen prosessi. Osallistujien ei tarvitse olla taiteilijoita piirtääkseen tai maalatakseen. Jokaiselle osallistujalle on myös annettava mahdollisuus jakaa tai olla jakamatta omaa tuotostaan muiden kanssa. Työt voivat olla heille hyvinkin henkilökohtaisia ja siksi tätä toivetta on syytä kunnioittaa. (Levine Madori 2006, 65-66.)

Musiikin mielikuvat kuvaksi

- Nosta aiheeksi mikä tahansa musiikista nouseva kuva ja rakenna toiminnan sisältöä sen pohjalta.
- Jos soitettava musiikki liittyy esim. eläimiin osallistujat voivat maalata viidakkoa esittäviä kuvia tai kotieläimiin liittyviä hahmoja.
- Hyödynnä tilanteessa sitä, että osallistujat pystyvät edelleen toimimaan sosiaalisesti aktiivisella tavalla ja vastaanottavaisesti. Kysy kysymyksiä jatkuvasti.
- Jos musiikista syntyy useita kuvia, käytä niitä kollaaseissa, kaavioissa tai maisemana muissa tuotoksissa.
- Yksi mahdollisuus on myös leikata esimerkiksi lehdistä kuvia ja pyytää osallistujia tekemään niistä kollaasin.
- Joidenkin osallistujien kohdalla voi olla hyödyllistä, että ohjaaja aloittaa piirustusta ja pyytää sitten osallistujaa jatkamaan sitä.
- Kirjaa osallistujien keskusteluista avainsanoja muistiin, ota valokuvia tapaamisesta.

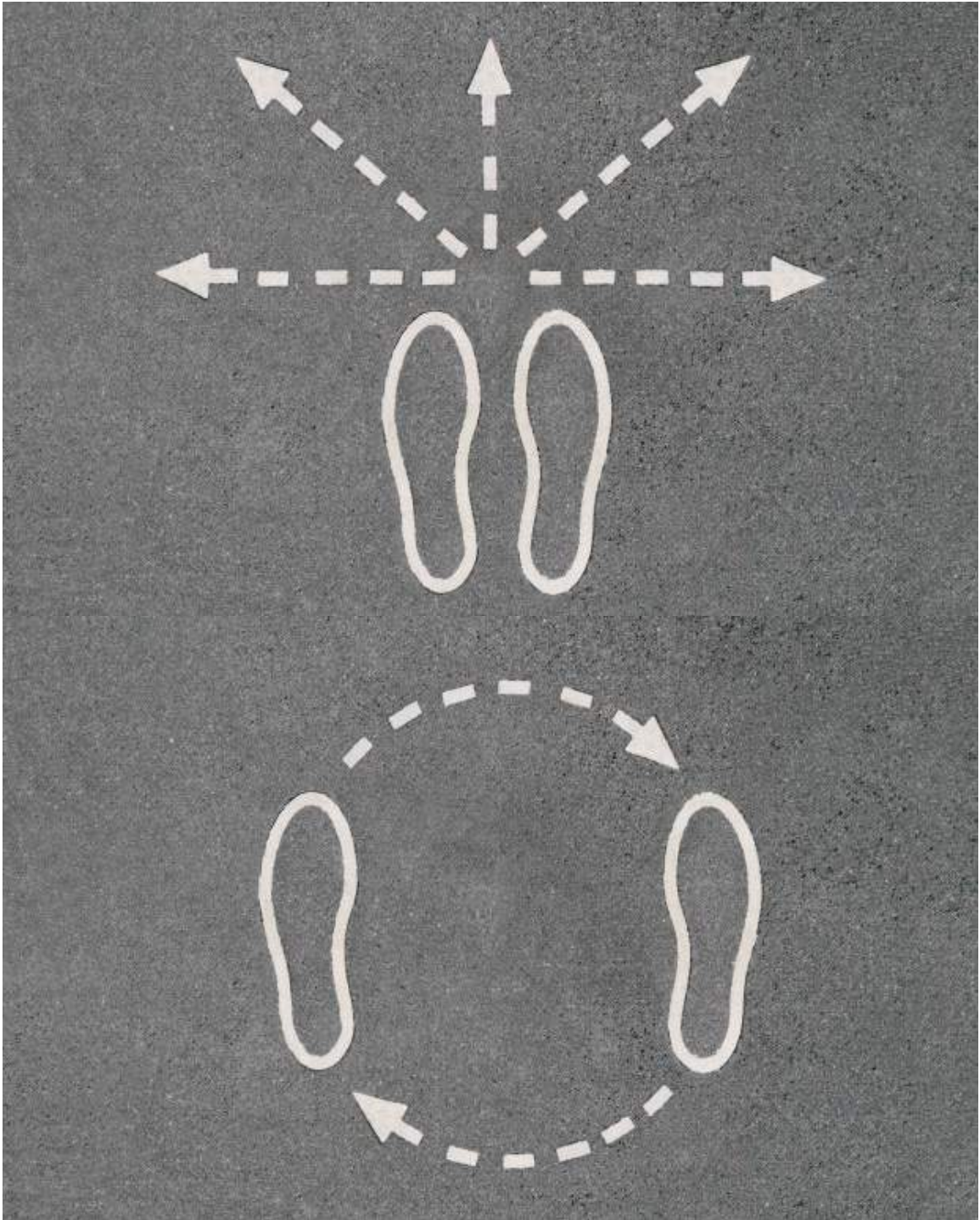

Kuvasta veistokseksi

Veistoksia voidaan tehdä savesta, itsestään kovettuvasta massasta, löytöesineistä tai vaikka paperimassasta. Tällä tavoin aiheelle saadaan kolmiulotteinen muoto. Musiikin käyttäminen apuna tässäkin vaiheessa voi olla hyödyllistä. Keskustellessa ryhmäläisten kanssa heidän töistään, ohjaajan kannattaa nostaa esille töiden samankaltaisia elementtejä, kuten esimerkiksi värit tai esineet ja kannustaa ryhmäläisiä puhumaan asiasta toistensa kanssa. Ohjaajan rooli on kuunnella ja esittää kysymyksiä, jotka taas jatkavat keskustelua. (Levine Madori 2006, 75-76.)

Kuvasta veistokseksi

- Nosta veistoksen aiheeksi musiikin aikaansaamia maalauksia tai kuvia tai tuttuja jokapäiväisen elämän kuvia.
- Hyödynnä veistosten mallina kukkia, koriste-esineitä, hedelmäkulhoja tai internetistä musiikin aiheeseen liittyviä tulostettuja kuvia jne.
- Osallistujat voivat tehdä veistoksena mistä tahansa hyvin muotoutuvasta materiaalista mm. paperimassasta ja liimasta, savesta, sammaleesta, hiekasta ja liimasta, valmiista puuhamassasta, taikataikinasta tai rautalangasta.
- Veistoksia syntyy myös hyötykäytöstä poistetuista materiaaleista, muovista, metallipurkeista, puusta jne.
- Esimerkiksi, jos osallistuja on piirtänyt musiikista kukkia, niin hän voi tehdä veistoksena kukille vaasin ja sitten kukat siihen.
- Veistokset voidaan myös maalata osallistujien haluamilla väreillä.
- Veistoksia rakennettaessa käydään edelleen monipuolista keskustelua osallistujien kanssa,
- Kysy paljon kysymyksiä ja kirjoita ylös osallistujien kommentteja seuraavaa tapahtumaa varten.
- Ota valokuvia tapaamisesta.

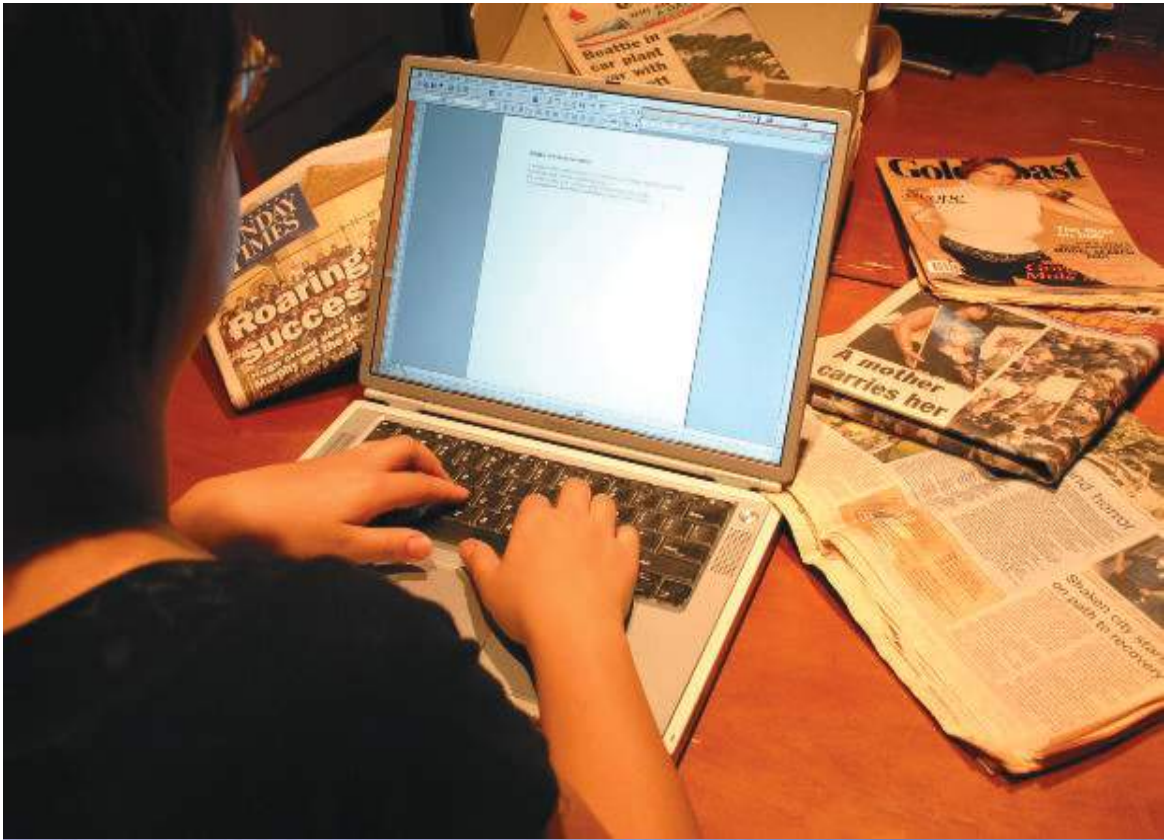

Veistoksesta liikkeeksi

Tässä vaiheessa teemaa lähestytään musiikin, liikkeen ja tanssin kautta. Tällaisesta liikunnallisesta teemasta hyötyy eniten osallistuja, joka sisäistää asiat liikkeen avulla. Ryhmäläisille voidaan antaa erilaisia mielikuvia mietittäväksi, jotta heidän olisi helpompi eläytyä tekemiseensä. Heitä voi esimerkiksi kehottaa liikehtimään kuin tuulella huojuva puu. Liikkuminen mahdollistaa samanlaisten tunteiden ja kokemusten jakamisen. Se myös auttaa luomaan rennon ja turvallisen ryhmäkokemuksen. (Levine Madori 2006, 60, 73 ja 76)

Veistoksesta liikkeeksi

- Nosta veistosaihetta esille liikunnalla.
- Jos osallistujat veistivät kukkia, niin liikuta osallistujia esimerkiksi, kukkien huojunnan mukaan tai, mikä on pisin kukka, jolloin osallistujat kurkottavat käsillään.
- Myös tanssiminen kukka-, metsä-, meri-, jne. aiheisen musiikin tahdissa saa veistokset elämään.
- Monelle vanhukselle tanssi herättää hyvinkin voimakkaita muistoja nuoruudesta.
- Liikkumista voi elävöittää erilaisella rekvisiitalla, apuvälineillä, soittimilla, palloilla, huiveilla yms.
- Veistokset voidaan myös näytellä omalla keholla.
- Tanssiliikkeisiin voidaan tuoda myös jotain uutta, opettelemalla uusia erilaisia tansseja.
- Tai liikkeestä voi tehdä uuden yhteisen oman tanssin.
- Liikkeiden yhteydessä käydään keskustelua siitä, mitä tunteita ja muistoja ne osallistujissa herättävät.
- Kirjataan muistiin osallistujien kommentit seuraavia tapaamisia varten.
- Ota valokuvia tapaamisesta.

Liikkeestä sanoiksi

Liikkeestä sanoiksi teemaa käsitellään runojen, kirjoittamisen, tarinoiden tekemisen tai niiden kertomisen kautta. Tällaisesta toimintamuodosta hyötyy kielellistä kautta asiat hahmottava. Tässä vaiheessa on syytä kiinnittää erityistä huomiota osallistujien taitoihin. Osa ryhmäläisistä voi kirjoittaa itse, osa taas voi kuunnella muiden tarinoita. Yksi tapa käsitellä aihetta on pyytää kaikkia ryhmän jäseniä kirjoittamaan paperille aihealueeseen liittyviä sanoja ja kertomaan sitten muille esimerkiksi kolme niistä itselleen mieluisinta. Näiden sanojen pohjalta voidaan kirjoittaa yhdessä esimerkiksi runo tai haiku. (Levine Madori 2006, 60 ja 77-78.)

Liikkeestä sanoiksi

- Nosta aihetta sanojen, tunteiden ja sanontojen avulla.
- Osallistujia pyydetään esimerkiksi katsomaan jokin liikunta-/urheilutapahtumaan liittyvä video/elokuva ja sen jälkeen keskustellaan siitä, millaisia ajatuksia se heissä herätti.
- Keskustelusta kirjoitetaan yhteinen tarina.
- Ohjaaja voi valmistella tapaamista myös etukäteen etsimällä vanhoja liikkeeseen liittyviä sanontoja ja lukea ne ryhmäläisille, jotka taas tuottavat kommentteillaan uutta tarinaa.
- Tarinaa liikkeestä voidaan rakentaa myös vanhoista kulkuneuvoista näytettävien kuvien avulla.
- Liikunta tanssin muodossa herättää useimmissa osallistujissa muistoja omasta nuoruudesta, joten tarina voi syntyä aiheella ”Sitä tanssireissua en unohda” tai ”Sen tanssireissun haluaisin unohtaa”.
- Tarinasta voidaan tehdä myös jatkokertomus teemoittamalla se uusilla aiheilla, esimerkiksi ”Liikuntatuntien tuskaa”, ”Liikunta, johon kasvoin kiinni” jne.
- Runsas kuvien käyttö auttaa keskusteluun.
- Tarina (t) voidaan myös julkaista ja kertoa sopivassa yhteydessä julkisesti. Ota valokuvia tapaamisesta.

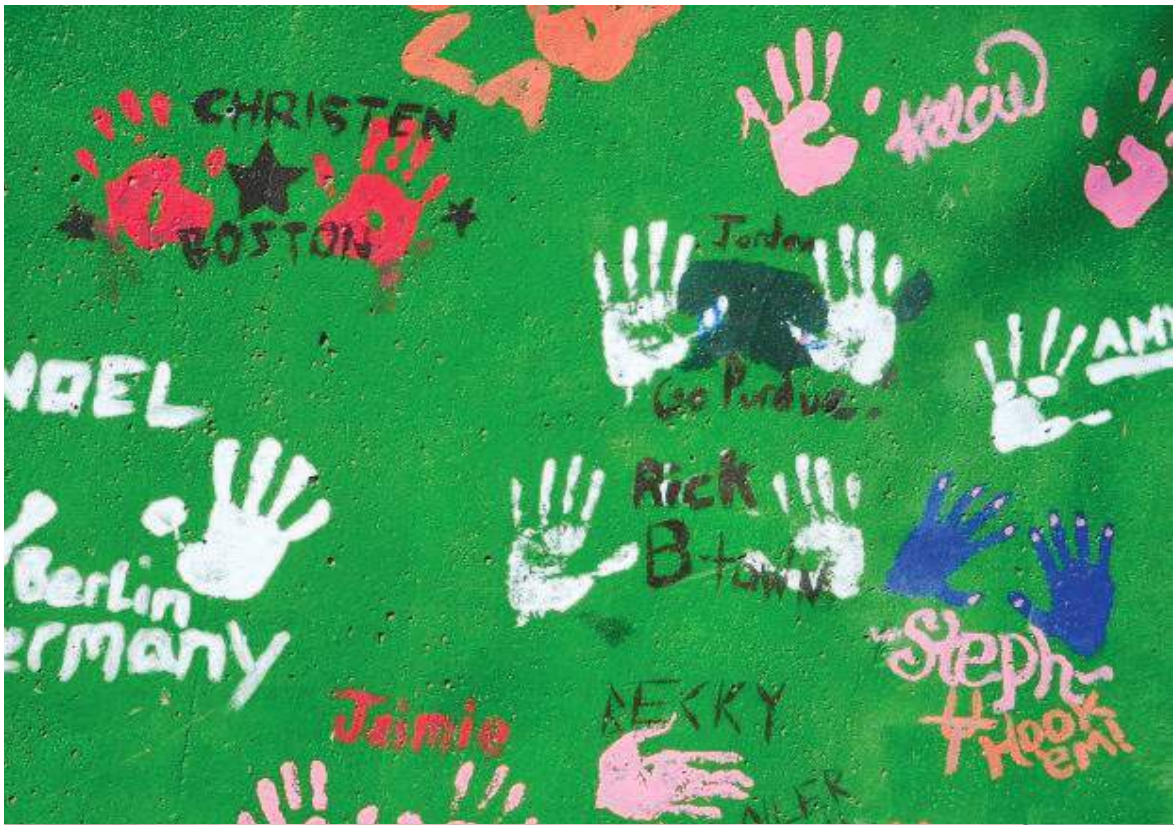
Kuva: www.pikkukokki.fi

Sanoista ajatuksia herättäväksi ruuaksi

Ruoka kuuluu jokaiseen kulttuuriin. Ihmisten sosiaalinen kanssakäyminen ja ruoka linkittyvät vahvasti yhteen. Ruokaan liittyy vahvoja tunteita ja muistoja esimerkiksi lomista ja juhlista. Ruoka ärsyttää monia aisteja. Tässä teemassa ärsykeitä saavat maku, tunto, haju, näkö ja kuulo. Tällaisesta teeman käsittelymuodosta on eniten hyötyä kelellistä kautta asiat hahmottavalle. Teemaa voidaan käsitellä jakamalla reseptejä, valmistamalla ruokaa tai tutkimalla erilaisia ruoka-aineita. Mukaan voi ottaa myös erilaisia tehtäviä, kuten esimerkiksi ruoka-aineiden laskeminen. Vaikka ryhmäläiset tulisivatkin hyvin erilaisista lähtökohdista, on ruoka yleensä sellainen aihe, mistä kaikilla riittää puhuttavaa. (Levine Madori 2006, 60 ja 78-79.)

Sanoista ajatuksia herättäväksi ruuaksi

- Nosta aihetta runoista/tarinoista syntyneiden ajatusten avulla.
- Osallistujat voivat pohtia, mitä ruokia tarinoista tulee mieleen ja niitä ruokia voidaan tehdä yhdessä.
- Aiheeseen voidaan liittää myös elintarvikkeiden tunnistamista esimerkiksi sokkotestinä muotoja, hajuja, makuja tunnistamalla.
- Tai ruoista voidaan tehdä suosikkimenu, joka voidaan toteuttaa esimerkiksi palvelutalossa (mikäli osallistujat ovat palvelutalon asukkaita).
- Oudot ruoat ja maut saavat myös keskustelua aikaan.
- Tanssitarinoita voidaan yhdistää myös jonkin tanssin alkuperämaan ruokiin ja tutustua niihin sekä valmistaa niitä.
- Perinneruoat saavat myös keskustelua aikaan.
- Ruoista voidaan tehdä malliannoksia esimerkiksi terveelliset ruoat ja vähemmän terveelliset.
- Ruokien valmistaminen ja kattaukseen osallistuminen saavat jokaisen taidot esiin.
- Kirjaa keskusteluista muistiin avainsanoja ja ota valokuvia tapaamisesta.

Ajatuksia yhteiseksi tapahtumaksi

Teeman kahdeksannessa vaiheessa aiheesta työstetään yhteinen tapahtuma tai juhla, jonka valmistelemiseen koko ryhmä voi osallistua. Tällaisesta toimintamuodosta hyöttyy eniten sosiaalisten tilanteiden kautta asiat oppiva. Tapahtumassa voidaan esitellä ryhmän tuotoksia ja aikaansaannoksia. Tapahtuman kautta ryhmäläiset voivat saada myös palautetta omasta toiminnastaan. Tapahtuman aihe voi olla mikä vain aihe, joka liittyy teemaan, kuten esimerkiksi syntymäpäiväjuhlat tai kevätjuhla. Mukaan kannattaa kutsua ryhmäläisten perheenjäseniä. (Levine Madori 2006, 60 ja 79-80.)

Ajatuksia yhteiseksi tapahtumaksi

- Nosta aihetta esiin edellisten tapaamisten tuotoksien avulla.
- Yhteinen tapahtuma voi olla taidenäyttely tai ”Tämän tarinan haluat kuulla” -perhetapahtuma tms.
- Musiikin ympärille koottu tapahtuma sopii myös, esimerkiksi liikunnan osuudesta koottu tapahtuma.
- Vuodenajat voivat myös tukea tapahtuman teemaa.
- Tarinoista voidaan tuottaa uutta tarinaa muille kerrottuna.
- Taideveistokset ja maalaukset, runoilla/tarinoilla höystettynä tuovat hyvää mieltä niin ryhmäläisille kuin omaisille.
- Tapahtumaan voidaan kutsua myös ulkopuolisia esiintyjiä ja/tai taiteilijoita.
- Oppilaitokset ja opiskelijat voivat tuoda oman panoksensa tapahtuman järjestämiseen.
- Tapahtuman järjestelyissä kannattaa huomioida jokaisen ryhmään osallistuneen rooli valmisteluissa, pari voi olla veistoksien esille laitosta vastuussa ja toiset maalausten jne.
- Tapahtumasta otetaan valokuvia myöhempää tapaamista varten.
- Tapahtuman kruunaa tarjoilu, jonka osallistujat itse ovat voineet valmistaa esimerkiksi uusista mauista, ruoka-aineista tai perinneruokia.

Kuva: morguefile.com/archive

Tapahtumasta valokuviksi

Lopuksi ryhmän tuotoksista voidaan koota yhteinen työ, joka dokumentoidaan. Tässä vaiheessa on myös hyvä koota prosessi yhteen ryhmäläisten kanssa. Tällaisesta käsittelymuodosta hyötyy eniten itsenäinen oppija. Ryhmän eri kertoja voidaan yhdessä muistella ja palata tunnelmiin jo tehtyjen töiden ja valokuvien kautta. Osallistujat saavat näin kokemuksen siitä, että heidän työnsä on ollut arvokasta. Jokaista ryhmäläistä voi esimerkiksi pyytää valitsemaan yhden kuvan, joka puhuttelee häntä eniten ja kertomaan siitä muille. Kuvat voidaan koota kollaasiksi tai yhtä hyvin ne voidaan myös kerätä laatikkoon, jonne voidaan laittaa myös esimerkiksi runoja. (Levine Madori 2006, 81-83.)

Tapahtumasta valokuviksi

- Valokuvista voidaan koota oma erillinen näyttely.
- Kuvia kannattaa hyödyntää myös osallistujien myöhemmissä tapaamisissa.
- Kuvista voidaan tehdä jokaiselle osallistujalle oma kollaasi, kotiin vietäväksi.
- Mikäli osallistujat ovat palvelutalon asukkaita, kuvia kannattaa hyödyntää myös laatukuvauksissa palvelujen ostajan suuntaan.
- Kuvien avulla palveluita voidaan kuvata myös uusille asiakkaille ja omaisille.
- Kuvista voi olla hyötyä myös hoito - ja palvelusuunnitelmien tarkastamisen yhteydessä.
- Kuvat kertovat omaisille ja läheisille ikääntyneen aktiivisesta elämänvaiheesta.
- Kuvia voidaan teettää valokuvaliikkeissä, mutta digitaalikuvia voidaan tulostaa myös paperille.

Ohjeet menetelmien käytöstä

Avain osallisuuteen – Menetelmiä ikääntyneiden ryhmiin, osan 2 kuvausten toivotaan innostavan erilaisia ikääntyneiden yhteisöjä lisäämään ihmisten yhdessäoloa ja osallisuuden mahdollisuuksia pidempiaikaisesti. Menetelmien kantavana asiana on, että ikääntyneet saatetaan yhteen heidän omien tarpeidensa mukaan. Ryhmien ei tarvitse kokoontua pelkästään ryhmän ohjaamiseen kouluttautuneiden ammattilaisten toteuttamana, vaan menetelmiä voivat toteuttaa, niin hoivan ammattilaiset kuin vapaaehtoistoimijat sekä opiskelijat. Ne sopivat myös yksittäisen vanhuksen atiivisuuden toteuttamiseen.

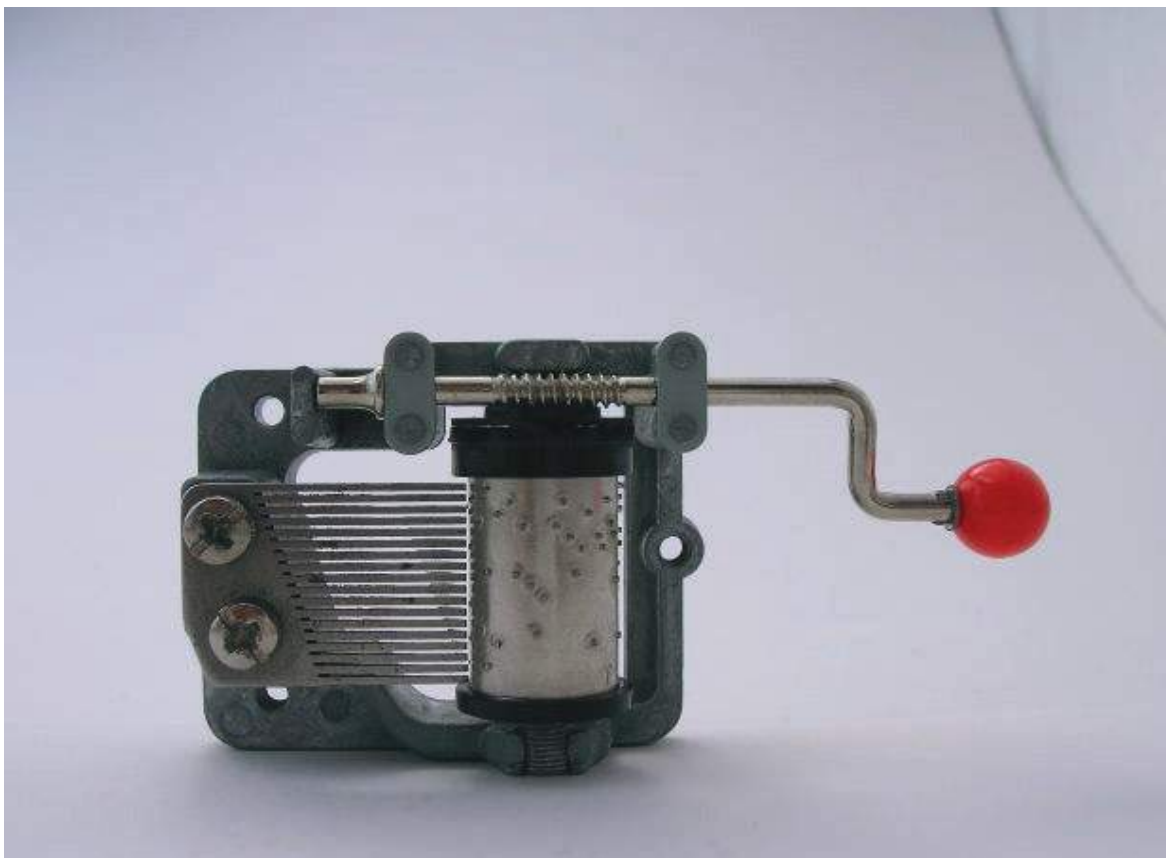
Menetelmien toteuttamisessa kannattaa ennenkaikkea hyödyntää Internetin tarjoamia mahdollisuuksia ja lähteitä. Internetlähteet lisäävät ryhmien toimintaan monipuolisuutta, aitoja tapahtumia, muistoja ja sisältöä. Tietokone yhdistettynä joko TV:seen tai videotykkiin ja lisäkaiuttimiin mahdollistaa kaikkien osallistujien ”pääsyn” näille lähteille. ATK- laitteiden käyttö on jo tuttua ammattillisen työn ohjaamisessa ja toteuttamisessa, mutta ikääntyneiden ryhmätoiminnoissa sen käyttöä voidaan laajentaa. Toimintaan osallistuvan ikääntyneen itsensä ei tarvitse osata käyttää laitteita, mutta heillä on mahdollisuus oppia käyttämään niitä halutessaan. Tämä voi mahdollistaa ryhmien itseohjautuvuuden.

Menetelmien joukossa on kuvattuna myös sellaista toimintaa, joissa ei välttämättä tarvita ATK –laitteita. Internetistä voidaan tulostaa kuvia ja niihin liittyviä kertomuksia, joiden avulla teemoja viedään eteenpäin. Ne voivat omalta osaltaan helpottaa myös muiden (internetiä vaativien) menetelmien kokeilemista. Avain osallisuuteen, osa 2. täydentää jo olemassa olevia ryhmämenetelmiä. Ryhmät voivat kokoontua yhden teeman äärelle useita kertoja. Menetelmiä on kuvattuna kymmeniä ja kun ne toteutetaan Levine Madorin (2006) prosessin mukaan ryhmäkertoja tuleeekin jo satoja. Ikääntyneet voivat itse tuoda teemoihin vielä oman lisänsä.

Esitetyt menetelmät kuvataan tässä julkaisussa samaan tapaan kuin osassa I. reseptin rakennetta mukailten. Tällöin ne muodostavat yhden selkeän ojeen, aina yhdelle sivulle. Reseptit sisältävät seuraavat tiedot:

Toiminnan nimi:	Mikä toiminta on kyseessä? esim. Maailman merkittävimmät tapahtumat.
Tavoite:	Lyhyt kuvaus siitä, mikä toiminnan tavoite on.
Osallistujamäärä:	Huom! Useimmat menetelmät sopivat yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi ja edellyttävät useampaa tapaamiskertaa.
Tarvittava aika:	Menetelmiin käytettävä aika on riippuvainen osallistujien määrästä ja innostuksesta sekä siitä pidetäänkö ryhmäkertoja vain aiheesta vai monipuolistetaanko sitä TTAP -menetelmillä.
Vaikeusaste:	Vaikeusastetta kuvataan asteikolla helppo, helpohko, vaatii valmisteluja ja muita huomioita.
Tarvittavat materiaalit:	Luetellaan toiminnassa tarvittavat laitteet ja materiaalit. Ehdotukset ovat vähimmäisvaatimus. Huom! Materiaalien käytössä voidaan toteuttaa myös muita luovia ratkaisuja (ks. julkaisun sivut 15-33).
Internetyhteys:	Internetosoite, josta aiheeseen löytyy materiaalia ja sisältöä, jonka avulla aiheeseen virittäydytään esim. www.youtube.fi/hakusana
Esivalmistelu:	Kuvaus niistä toimenpiteistä, joita tehdään ennen ryhmätoiminnan alkamista. Valmisteltavat asiat.
Selostus toiminnan etenemisestä:	Kuvataan teeman/aiheen eteneminen käytännössä.
Jälkitoimet:	Maininta jälkitoimista, joita kannattaa huomioida, esim. osallistuja ei saa jäädä muistelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan tunteet loppuun.
	 <p>Kuva: morguefile.com/archive</p>

GUITAR DUETS

Mozart

Divertimento KV 439 b

Vivaldi

Concerto A minor

Dvořák

Sonatina op.100

Bach

Preludes and fugues

Maailman ihmeitä

Kymmenen merkittävintä tapahtumaa	41
33 kauneinta hylättyä paikkaa maailmassa	42
Maailmantalouden 10 merkittävintä superidea	43
Kauneimmat kaupungit	44
Seitsemän ihmettä.....	45
UNESCON suojelukohteet.....	46
Rikkaimmat henkilöt	47
Huippusäveltäjät	48
Elokuvan suurimmat tähdet	49
Eniten levyjä myyneet artistit.....	50
Suurimmat sillat	51
Korkeimmat rakennukset.....	52
Suurimmat vuoret	53
Suurimmat joet.....	54
Parhaimmat keksinnöt	55
Suurimmat eläimet ja niiden tavat.....	56
Maailman uudet ihmeet	57
Menestyneimmät elokuvat	58
Maailman suurimmat yritykset	59
Ennätysten maailma.....	60

Kymmenen merkittävintä tapahtumaa

Toiminnan nimi:	Maailman 10 merkittävintä tapahtumaa
Tavoite:	Käydään läpi maailman 10 merkittävintä tapahtumaa.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, joko 10 kertaa peräkkäin tai vielä useammin TTAP -menetelmää soveltaen, osallistujien mielenkiinnosta riippuen.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokone/liitäntä, internetyhteys, TV tai videotyppi (kaiuttimet). Kuvia aiheista löytyy internetistä, josta niitä voi katsoa (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: <http://fi.wikipedia.org/> tai www.google.fi/tapahtuma tai yle.fi/elavaarkisto/haku

Esivalmistelu: Etsitään maailman 10 merkittävimmän tapahtuman tietoja nettisivuilta ja tulostetaan niistä tietoa luettavaksi. Haku-sanoilla etsitään Googlesta tarkempaa tietoa aiheista.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman 10 merkittävimmästä tapahtumasta (Journalistien valitsema lista), jotka ovat seuraavat:

- TV keksittiin (sija 10.).
- Etelä-Afrikan Apartheid päättyi (sija 9.).
- Berliinin muuri murtui (sija 8.).
- Normandian maihinnousu, D -day (sija 7.).
- Neuvostoliiton hajoaminen (sija 6.).
- Rotuerottelun loppuminen Yhdysvalloissa, (sija 5.).
- Kehitettiin autojen kokoonpanolinja, Ford T-malli (sija 4.).
- Wrightin veljesten 1. lentokone (sija 3.).
- Apollo 11 lento kuuhun, kuukävely (sija 2.).
- Toinen maailmansota päättyi (sija 1.)

Käydään erillisissä tapaamisissa tapahtumat yksi kerrallaan läpi. Jokaista aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, musiikilla, veistoksilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Kannattaa huomioida, esim. ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: e-watchman.com

33 kauneinta hylättyä paikkaa maailmassa

- Toiminnan nimi:** Maailman 33 kauneinta hylättyä paikkaa
- Tavoite:** Käydään maailman 33 kauneimmassa hylätyssä paikassa kuvien avulla.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävän ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helppohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokoneeliitintä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteessa: [google.fi/33 kauneinta hylättyä paikkaa maailmassa](http://google.fi/33_kauneinta_hylattya_paikkaa_maailmassa) ja [google.fi/hylätyn paikan nimi](http://google.fi/hylatyn_paikan_nimi).

Esivalmistelu: Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Katsotaan kuvat suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta paikasta lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan hylätyn paikan nimi esim. Kristuksen syväne, Italia, Hylätty rakennus Kolmanskopissa Namibiassa, Kupolitaloja Floridassa, SS Ayrfield -laivan jäännökset Australiassa, Kalastajan tupa järvässä Saksassa jne.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaali hylätyistä paikoista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi paikat yksi kerrallaan ja luetaan lisätietoa paikoista. Keskustellaan paikoista. Kaikkia paikkoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, musiikilla, veistöksin, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa hylätty paikka sijaitsee jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Maailmantalouden 10 merkittävintä superideaa ennen vuotta 2020

Toiminnan nimi: Maailmantalouden 10 merkittävintä superideaa ennen vuotta 2020

Tavoite: Tutustutaan maailmantalouden 10 merkittävimpään superideaan (Time 2010).

Osallistujamäärä: Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.

Tarvittava aika: Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin.

Vaikeusaste: Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus, tietokoneliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia aiheesta löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteessa:

<http://www.foresight.fi/2010/05/07/time-lehden-10-merkittavinta-maailmantalouden-superideaa-ennen-vuotta-2020/> ja [google.fi/superidean nimi](http://google.fi/superidean_nimi)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Tulostetaan teksti luettavaksi tai luetaan tietokoneen näytöltä. Etsitään erikseen Googlasta superideasta lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan superidea.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaali superideoista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi ideat yksi kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan ideoista. Kaikkia superideoita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Superideoita ovat seuraavat: Yhdysvaltain taloudellinen ja poliittinen dominaatio jatkuu, Valtioiden välisten rajaviivojen uudelleen piirto, Laajakaista, Dropout-talous, Kiina-Yhdysvallat –akseli, Erehdysten kautta voittoon, Valkoihoinen vähemmistö, TV maailman pelastajana, Eliittien iltahämärä, Radikaalien muutosten vähäisyys.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Kauneimmat kaupungit

- Toiminnan nimi:** Maailman kauneimmat kaupungit
- Tavoite:** Käydään maailman kauneimmissa kaupungeissa.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: google.fi/maailman_kauneimmat_kaupungit ja google.fi/kaupungin_nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta paikasta lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan kaupungin nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaali kaupungeista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi kaupungit yksi kerrallaan ja luetaan lisätietoa paikoista. Keskustellaan kaupungeista. Kaikkia paikkoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Maailman kauneimpia kaupunkeja ovat: Pariisi, Vancouver, Sidney, Firenze, Venetsia, Kapkaupunki, San Fransisco, Chicago, New York ja Lontoo.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, musiikilla, veistöksin, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa kaupunki sijaitsee jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Seitsemän ihmettä

- Toiminnan nimi:** Maailman seitsemän ihmettä
- Tavoite:** Tutustutaan maailman seitsemään ihmeeseen.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailman seitsemän ihmettä](http://google.fi/maailman_seitseman_ihmetta) ja [google.fi/ihmeen nimi](http://google.fi/ihmeen_nimi)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta paikasta lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan ihmeen nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä: Kokoa materiaalia maailman seitsemästä ihmeestä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi ihmeet kerrallaan ja luetaan lisätietoa paikoista. Keskustellaan ihmeistä. Kaikkia paikkoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Maailman seitsemän ihmettä ovat: Artemiin temppeli, Babylonin riippuvat puutarhat, Faroksen majakka, Gizan suuri byramidi, Rodoksen kolossi, Zeuksen kuvapatsas Olympiassa.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, musiikilla, veistoksilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa ihme sijaitsee jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

UNESCON suojelukohteet

- Toiminnan nimi:** UNESCON suojelukohteet
- Tavoite:** Tutustutaan UNESCON suojelukohteisiin (Maailman perintökohteet).
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: fi.wikipedia.org/maailman_perintoluettelo/ tai whc.unesco.org/en/list/ tai google.fi/UNESCON_maailman_perintoluettelo ja google.fi/kohteen_nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta paikasta lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan kohteen nimi. Unescon sivuilla (englanniksi) kohteet ovat maittain aakkostettu. Linkeistä löytyy paljon kuvia kohteista.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia UNESCON suojelukohteista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi suojelukohde kerrallaan ja luetaan lisätietoa paikoista. Keskustellaan ihmeistä. Kaikkia paikkoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Maailmanperintöluettelossa on 981 kohdetta, joista 759 on kulttuurikohdetta, 193 luonnonkohdetta ja 29 molempiin ryhmiin kuuluvaa.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, musiikilla, veistoksilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa suojelukohde sijaitsee jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: <http://whc.unesco.org/en/list>

Rikkaimmat henkilöt

Toiminnan nimi:	Maailman rikkaimmat henkilöt
Tavoite:	Tutustutaan maailman rikkaimpiin henkilöihin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia rikkaista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailman rikkaimmat henkilöt](http://google.fi/maailman_rikkaimmat_henkilot) ja [google.fi/henkilön nimi](http://google.fi/henkilon_nimi)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta henkilöstä lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan henkilön nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman rikkaimmista henkilöistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi rikkaat, henkilö kerrallaan ja luetaan lisätietoa heistä. Keskustellaan rikkaista ja rikkaudesta. Kaikkia henkilöitä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Maailman 10 rikkainta henkilöä 2012 olivat: Meksikolainen Carlos Slim, Yhdysvaltalainen Bill Gates, Espanjalainen Amacio Ortega, Yhdysvaltalainen Warren Buffet, Yhdysvaltalainen Larry Ellison, Yhdysvaltalainen Charles Koch, Yhdysvaltalainen David Koch, Hong Kongilainen Li Kai- Sing, Liliane Bettercourt & perhe, Ranskalainen Bernard Arnaud & perhe.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, musiikilla, veistöksin, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa rikkaat asuvat jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Huippusäveltäjät

- Toiminnan nimi:** Maailman huippusäveltäjät
- Tavoite:** Tutustutaan maailman huippusäveltäjiin ja heidän tuotantoonsa.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia säveltäjistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailman huippusäveltäjät](http://google.fi/maailman_huippusäveltäjät) ja [google.fi/säveltäjän nimi](http://google.fi/säveltäjän_nimi) tai [www.youtube.com/säveltäjän nimi](http://www.youtube.com/säveltäjän_nimi)

Esivalmistelu:

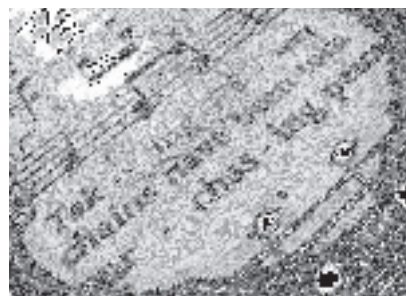
Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään säveltäjien kuvat ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta säveltäjästä lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan henkilön nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman huippusäveltäjistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi säveltäjät, henkilö kerrallaan ja luetaan lisätietoa heistä. Keskustellaan säveltäjistä ja tutustutaan heidän tuotantoonsa Youtubessa. Kaikkia säveltäjiä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Huippusäveltäjiä ovat mm. 15. Franz Joseph Haydn, 14. George Frederick Handel, 13. Sergei Rachmaninov, 12. Peter Ilyich Tchaikovsky, 11. Gustav Mahler, 10. Giuseppe Verdi, 9. Johannes Brahms, 8. Franz Liszt, 7. Frederic Chopin, 6. Robert Schumann, 5. Franz Schubert, 4. Richard Wagner, 3. Ludwig van Beethoven, 2. Wolfgang Amadeus Mozart, 1. Johann Sebastian Bach

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Elokuvan suurimmat tähdet

Toiminnan nimi:	Maailman suurimmat elokuvatähdet
Tavoite:	Tutustutaan maailman suurimpiin elokuvatähtiin ja heidän tuotantoon.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia tähdistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/elokuvan suurimmat tähdet](http://google.fi/elokuvan-suurimmat-tahdet) ja [google.fi/tähden nimi](http://google.fi/tahden-nimi) tai [www.youtube.com/tähden nimi](http://www.youtube.com/tahden-nimi) tai <http://movies.amctv.com/movie-guide/the-50-greatest-actors-of-all-time/>

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään elokuvatähtien kuvia ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta tai Youtubesta tähdestä lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan henkilön nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä: Kokoa materiaalia elokuva-maailman suurimmista tähdistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi elokuvatähdet, henkilö kerrallaan ja luetaan lisätietoa heistä. Keskustellaan tähdistä ja tutustutaan heidän tuotantonsa. Katsotaan elokuvatähtien tuotantoa Youtubesta tai CD:ltä. Kaikkia suuria elokuvatähtiä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Nykytähtiä ovat mm. Robert Downey Jr., Leonardo DiCaprio, Jennifer Lawrence, Sandra Bullock, Brad Pitt, Will Smith, Christian Bale, Denzel Washington, Tom Hanks, Johnny Depp jne. Elokuvatähdet kautta aikojen ovat: Tom Hanks, Henry Fonda, James Stewart, Spence Tracy, Laurence Olivier, Dustin Hoffman, Paul Newman, Robert De Niro, Al Pacino, Marlon Brando jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Eniten levyjä myyneet artistit

- Toiminnan nimi:** Maailman eniten myyneet artistit
- Tavoite:** Tutustutaan maailman eniten myyneisiin artisteihin ja heidän tuotantoon.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia artisteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/eniten levyjä myyneet artistit](http://google.fi/eniten_levyja_myyneet_artistit) ja [google.fi/artistin nimi](http://google.fi/artistin_nimi) tai [www.youtube.com/artistin nimi](http://www.youtube.com/artistin_nimi) tai www.ukmix.org/forums/viewtopic.php

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia artisteista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlasta lisätietoa artistista ja tulostetaan tieto luettavaksi sekä linkit artistien musiikista kuultavaksi. Hakusanaksi laitetaan henkilön nimi. Kuunnellaan tai katsotaan artistin tuotantoa Youtubesta.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman eniten levyjä myyneistä artisteista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi artistit henkilö kerrallaan, ja luetaan lisätietoa heistä. Keskustellaan artisteista ja tutustutaan heidän tuotantoonsa. Kaikkia artisteja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa artistit asuvat/asuivat jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Suurimmat sillat

Toiminnan nimi: Maailman suurimmat sillat

Tavoite: Tutustutaan maailman suurimpiin siltoihin.

Osallistujamäärä: Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.

Tarvittava aika: Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.

Vaikeusaste: Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia silloista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailman suurimmat sillat](http://google.fi/maailman_suurimmat_sillat) ja [google.fi/sillan nimi](http://google.fi/sillan_nimi)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia silloista ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlestä lisätietoa silloista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan sillan nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman suurimmista silloista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi sillat ja niiden historia, silta kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan silloista. Kaikkia aiheen siltoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Pisimpiä sitoja ovat: Millaun maasilta ranskassa, Akashi-Kaikyon - silta Japanissa, Xihoumen -silta , Jngyin -silta, Tsingma -silta, Yangluo -silta ja Runyang -silta Kiinassa, Lupu -silta Shanghaissa sekä 2nd Humen -silta Hongkongissa. Tutustumisen arvoisia ovat myös Golden Gate yhdysvalloissa, iso-Beltin -silta ja Raumanjuutin silta

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, joissa sillat sijaitsevat jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva:morguefile.com/arhive

Korkeimmat rakennukset

- Toiminnan nimi:** Maailman korkeimmat rakennukset
- Tavoite:** Tutustutaan maailman korkeimpiin rakennuksiin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP - ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokoneoliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailman korkeimmat rakennukset](http://google.fi/maailman_korkeimmat_rakennukset) ja [google.fi/rakennuksen nimi tai http://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_maailman_korkeimmista_rakennuksista_ja_rakennelmista](http://google.fi/rakennuksen_nimi_tai_http://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_maailman_korkeimmista_rakennuksista_ja_rakennelmista)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia silloista ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlestä lisätietoa rakennuksista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan rakennuksen nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman korkeimmista rakennuksista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi rakennukset ja niiden historia, rakennus kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan rakennuksista. Kaikkia aiheen rakennuksia ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Maailman korkeimpia rakennuksia ovat: Burj Khalifa, Dubaissa, *Varsovan radiomasto*, Puolassa, Tokyo Skytree, Japanissa, CN Tower Kanadassa, Taipei 101 Taipeiissa, Oriental Pearl Tower Kiinassa, Petronas Towers Malesiassa, Willis Tower Yhdysvalloissa, Jin Mao Tower Kiinassa

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva:morguefile.com/archive

Suurimmat vuoret

- Toiminnan nimi:** Maailman suurimmat vuoret
- Tavoite:** Tutustutaan maailman suurimpiin vuoriin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokoneoliitännät, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia vuorista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailman suurimmat vuoret](http://google.fi/maailman_suurimmat_vuoret) ja [google.fi/vuoren nimi](http://google.fi/vuoren_nimi) tai http://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_maailman_korkeimmista_vuorista

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään vuorien kuvia ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlestä lisätietoa vuorista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan vuoren nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman suurimmista vuorista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi vuoret ja niiden historia, vuori kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan vuorista. Kaikkia aiheen vuoria ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Suurimpia vuoria ovat: Mount Everest, K2, Kangchenjunga, Lhotse, Makalu, Cho Oyu, Dhaulagiri, Manaslu, Nanga Parbat ja Annapurna I jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa vuoret sijaitsevat jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Suurimmat joet

Toiminnan nimi:	Maailman suurimmat joet
Tavoite:	Tutustutaan maailman suurimpiin jokiin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokoneoliitännä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailman suurimmat joet](http://google.fi/maailman_suurimmat_joet) ja [google.fi/joen nimi](http://google.fi/joen_nimi) tai http://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_joista_pituuden_mukaan

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia joista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa joista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan joen nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman suurimmista joista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi joet ja elämää niiden varrella, joki kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan joista ja elämästä niiden varsilla. Kaikkia aiheen jokia ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Pisimmät joet ovat: Niili, Amazon, Yangtse, Mississippi, Keltainen joki, Ob-Irtys, Jenisei-Angara-Selenga, Kongi, Lea, Amur, Mekong, Mackenzie ja Niger jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa joet virtaavat jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva:morguefile.com/archive

Parhaimmat keksinnöt

Toiminnan nimi:	Maailman merkittävimmät keksinnöt
Tavoite:	Tutustutaan maailman merkittävimpiin keksintöihin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokoneoliitännä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia keksinnöistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailman suurimmat keksinnöt](http://google.fi/maailman-suurimmat-keksinnot) ja [google.fi/keksintö](http://google.fi/keksintot) tai www.keksintosaatio.fi/keksinnot/ sekä <http://ylioppilaslehti.fi/2011/12/maailman-parhaat-keksinnot-2011/>

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia keksinnöistä ja keksijöistä ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa keksinnöistä ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan keksinnön nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman suurimmista keksinnöistä ja keksijöistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi keksijä, keksinnöt ja niiden historia, keksintö kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan keksinnöistä. Kaikkia aiheen keksintöjä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Keksintöjä ovat: Kirjapainokone, Höyrykone, Muovi, Puhelin, Röntgensäteet, Penisiliini, Tietokone, Transistori, DNA:n rakenne, Internet jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Suurimmat eläimet ja niiden tavat

- Toiminnan nimi:** Maailman suurimmat eläimet ja niiden tavat
- Tavoite:** Tutustutaan maailman suurimpiin eläimiin ja niiden tapoihin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone, internet, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia eläimistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailman suurimmat eläimet](http://google.fi/maailman-suurimmat-elaimet) ja [google.fi/eläimen nimi](http://google.fi/elaimen-nimi) tai <http://twistedstifter.com/2012/04/15-of-the-largest-animals-in-the-world/>

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa eläimistä ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan eläimen nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman suurimmista eläimistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi eläimet ja niiden tavat elää, eläin kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan eläimistä. Kaikkia aiheen eläimiä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Suurimpia eläimiä ovat mm. Sinivalas, Afrikan Elefantti, Kirahvi, Mursu, Jääkarhu, Karhu, Krokotiili jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa eläimet elävät jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Maailman uudet ihmeet

Toiminnan nimi: Maailman uudet ihmeet

Tavoite: Tutustutaan maailman uusiin ihmeisiin.

Osallistujamäärä: Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.

Tarvittava aika: Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.

Vaikeusaste: Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus, tietokoneoliitännä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy inter-netistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailman uudet ihmeet](http://google.fi/maailman_uudet_ihmeet) ja [google.fi/ihmeen nimi tai fi.wikipedia.org/](http://google.fi/ihmeen_nimi_tai_fi_wikipedia_org/)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia kohteista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlestä lisätietoa ihmeistä ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan ihmeen nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman uusista ihmeistä. Käydään erillisissä tapaamisissa ihmeet ja niiden historia, ihme kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan ihmeistä. Kaikkia aiheen ihmeitä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Uuden ajan ihmeitä ovat mm. Akropolis, Alhambra, Angkor Wat, Chichen Itza, Rio de Janeiron Kristus-patsas, Colosseum, Pääsiäissaaren moait, Eiffelin torni, Kiinan muuri, Hagia Sofia, Kiyomizu-dera, Moskovan Kreml, Machu Picchu, Neuschwansteinin linna, Petra, Gizan pyramidit, Vapaudenpatsas, Stonehenge, Sydneyn oopperatalo, Taj Mahal ja Timbuktu

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa ihme sijaitsee jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Menestyneimmät elokuvat

- Toiminnan nimi:** Maailman menestyneimmät elokuvat
- Tavoite:** Tutustutaan maailman menestyneimpiin elokuviin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone, internet, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia elokuvista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa). Hankitaan elokuva katsottavaksi.

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/kaikkien aikojen menestyneimmät elokuvat](http://google.fi/kaikkien_aikojen_menestyneimmat_elokuvat) ja [google.fi/elokuvan nimi sekä www.youtube.com](http://google.fi/elokuvan_nimi_seka_www.youtube.com) tai <http://elokuvat-top10.blogspot.fi/> sekä <http://movies.amctv.com/movie-guide/tim-dirks-top-100/>

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia elokuvista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa elokuvista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan elokuvan nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia maailman menestyneimmistä elokuvista. Katsotaan erillisissä tapaamisissa elokuvat ja tutustutaan niiden valmistumisprosessiin sekä näyttelijöihin elokuva kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan elokuvista. Menestyneimpiä elokuvia ovat: Avatar, Titanic, The Lord Of The Rings, Pirates Of The Garibbean (Molemmat elokuvat) Toy Story, Alice in Wonderland, The Dark Knight (Batman), Harry Potter (2001 ja 2007).

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa elokuva on tehty tai sen teema sijoittuu jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Maailman suurimmat yritykset

- Toiminnan nimi:** Maailman suurimmat yritykset
- Tavoite:** Tutustutaan maailman suurimpiin yrityksiin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneoliitintä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia suurimmista yrityksistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: www.forbes.com/ Global 2000 tai [google.fi/maailman suurimmat yritykset](http://google.fi/maailman-suurimmat-yritykset) tai [wikipedia/yrityksen nimi](http://wikipedia/yrityksen-nimi)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen mukaisia osoitteita. Etsitään kuvia yrityksistä ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen lisätietoa yrityksestä ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä: Kokoa materiaalia aiheesta. Ryhmän tapaamisissa käydään läpi yrityksiä yksi kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan niiden suuruudesta. Kaikkia yrityksiä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta kannattaa etsiä videoita yrityksistä. Hakukenttään kirjoitetaan yrityksen nimi. Suurimpia yrityksiä 2013 olivat: 1. ICBC, 2. China Construction Bank, 3. JPMorgan Chase, 4. General Electric, 5. Exxon Mobil, 6. HSBC Holdings, 7. Royal Dutch Shell, 8. Agricultural Bank of China, 9. Berkshire Hathaway, 10. PetroChina jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Ennätysten maailma

- Toiminnan nimi:** Ennätysten maailma
- Tavoite:** Tutustutaan erilaisiin ennätyksiin, joita maailmalla on tehty.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneeliitintä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia ennätyksistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/ennätysten maailma](http://google.fi/ennätysten%20maailma) ja linkit ennätyksiin tai fi.wikipedia.org/wiki/Luokka:Maailmanennätykset

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen mukaisia osoitteita. Etsitään kuvia ennätyksistä ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen tarinoita ja lisätietoa ennätyksien toteuttamisesta ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Ryhmän tapaamisissa käydään läpi ennätyksiä aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan ennätyksistä. Kaikkia ennätyksiä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta kannattaa etsiä videoita ennätyksistä. Hakukenttään kirjoitetaan ennätyksen nimi. Ennätyksiä ovat mm. vanhimmat ihmiset, suurimmista autolautoista, mäkihypyistä, rautatietunneleista, kasvisuista, leveimmät lanteet, karvaisin kissa, pienin nainen, pisin mies, suurimmat hääjuhlat jne.

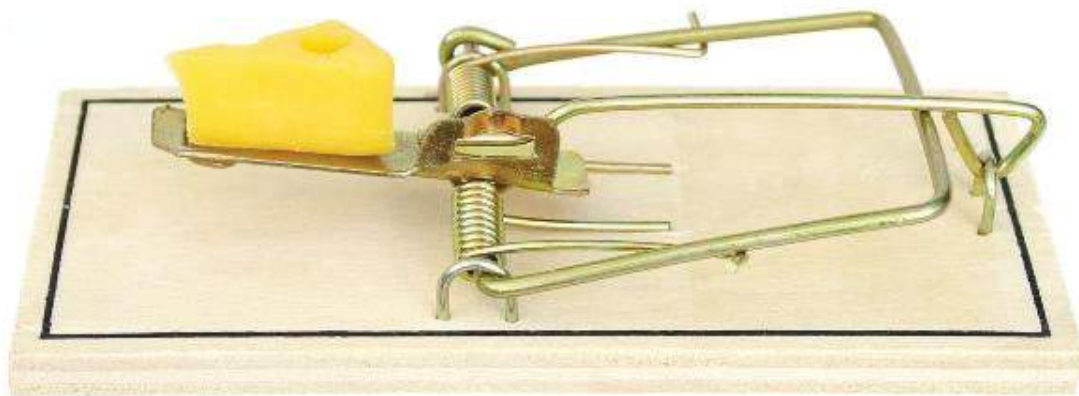
Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Euroopan ihmeitä

Kauneimmat paikat Euroopassa	63
Suojelukohteet	64
Suosituimmat nähtävyydet	65
Menestyneimmät päämiehet	66
Euroopan menestyneimmät suvut	67
Antiikin ajan jumalat ja suojelijat.....	68
Pahimmat rikolliset.....	69
Kauneimmat linnat	70
Tarujen Eurooppa	71

Kauneimmat paikat Euroopassa

Toiminnan nimi:	Kauneimmat paikat Euroopassa
Tavoite:	Tutustutaan Euroopan kauneimpiin paikkoihin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokone/liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: google.fi/euroopan_kauneimmat_paikat ja google.fi/paikan_nimi tai <http://interrail.netapps.fi/>

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia kohteista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlestä lisätietoa paikoista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan paikan nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Euroopan kauneimmista paikoista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi paikat ja niiden historia paikka kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan kohteista. Kaikkia aiheen kohteita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Kauneimpia paikkoja ovat mm. 1. Mont Saint-Michel (Normandia, Ranska), 2. Plitvicka Jezeran kansallispuisto (Kroatia), 3. Riomaggiore (Cinque Terre, Italia), 4. Budapest (Unkari), 5. Neuschwansteinin linna (Saksa), 6. Åndalsnes (Norja), 7. Costa Brava (Espanja), 8. Brugge (Belgia), 9. Barcelona (Espanja) ja 10. Oban (Iso-Britannia)

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksen, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa paikka sijaitsee jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Suojelukohteet

- Toiminnan nimi:** Euroopan suojelukohteet
- Tavoite:** Tutustutaan Euroopan suojelukohteisiin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: google.fi/maailman_perintokohteet Euroopassa tai kohteen nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kohteen kuvia ja katsotaan ne suoraan osoitteesta. Etsitään erikseen Googlasta lisätietoa kohteista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan kohteen nimi. Perintökohteita on n. 45 Euroopan maassa. Kohteita ovat mm. Tipasa Algeriassa, Madriu-Claror-Perafitan laakso Andorrassa, Nessebar Bulgariassa, Santiago de Compostela Espanjassa, Alberobello trullitalot Italiassa jne.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Euroopan suojelukohteista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi kohteet ja niiden historia kohde kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan kohteista. Kaikkia aiheen kohteita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa kohde sijaitsee jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Suosituimmat nähtävyydet

Toiminnan nimi: Euroopan suosituimmat nähtävyydet
Tavoite: Tutustutaan Euroopan suosituimpiin nähtävyyksiin.

Osallistujamäärä: Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika: Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.

Vaikeusaste: Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus, tietokoneoliitännä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/euroopan suosituimmat nähtävyydet](http://google.fi/euroopan-suosituimmat-nahtavyydet) ja [google.fi/nahtavyyden nimi](http://google.fi/nahtavyyden-nimi)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia nähtävyyksistä ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa kohteesta ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan kohteen nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia nähtävyyksistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi kohteet ja niiden historia kohde kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan kohteista. Kaikkia aiheen kohteita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Suosituimpia kohteita 2013 olivat: Lontoo, Rooma. Pariisi, Istanbul, Barcelona, Berliini, Firenze, Praha, Dublin, Amsterdam,

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa kohde sijaitsee jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: e-watchman.com

Menestyneimmät päämiehet

- Toiminnan nimi:** Euroopan menestyneimmät päämiehet
- Tavoite:** Tutustutaan Euroopan menestyneimpiin päämiehiin. Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Osallistujamäärä:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Tarvittava aika:**
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus, tietokoneoliitännä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia päämiehistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/euroopan päämiehet](http://google.fi/euroopan_päämiehet) ja [google.fi/päämiehen nimi](http://google.fi/päämiehen_nimi)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään päämiehien kuvia ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlestä lisätietoa päämiehistä ja heidän menestyksistään ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan päämiehen nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Euroopan menestyneimmistä päämiehistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi päämiehet ja heidän historiansa yksi kerrallaan sekä luetaan lisätietoa heistä. Keskustellaan päämiehistä ja tapahtumista. Kaikkia päämiehiä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan heidän tarinansa voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Erilailla menestyneitä päämiehiä ovat olleet mm. Elisabeth II, Vatikaanista Paavi Paavali, Napoleon, Keisari Nero, Kuningas Arthur, Keisari Otto III, Wladyslaw Jagello, Henrik III, Caesar, Kaarle Suuri, Viikinkipäällikkö Rurik, Olavi Sylikuningas, Tanskan kuningas Valdemar Sejr, livana III ja IV, Maria Teresia, Robespierre, Viktor Emanuel II jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa päämiehet ovat vaikuttaneet jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Euroopan menestyneimmät suvut

Toiminnan nimi:	Euroopan menestyneimmät suvut
Tavoite:	Tutustutaan Euroopan menestyneimpiin sukuihin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokoneliitäntä, internetyhteys, TV tai videotyppi (kaiuttimet). Kuvia suvuista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/antiikin ajan jumalat](http://google.fi/antiikin_ajan_jumalat) tai [google.fi/sntiikin ajan suojelijat](http://google.fi/sntiikin_ajan_suojelijat) tai www.google/http://historianet.fi/henkiloet/top-10-historian-vaikutusvaltaisimmat-suvut

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia suvusita ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlestä lisätietoa aiheesta ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan suvun nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaaliasuvuista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi aihetta ja sukujen historia kohde kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan suvuista. Kaikkia kohteita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Sukuja ovat mm. Vanderbilt (USA), liikenne [1850–1950], Ephrussi (Ukraina), öljy [1850–1950], Borghese (Italia), villakauppa [1500–1815], Fugger (Saksa), pankit [1494–1600], Nehru-Gandhi (Intia), politiikka [1919–], Kennedy (USA), politiikka [1938–1963], Krupp (Saksa), teräs ja aseet [1810–], Rockefeller (USA), öljy [1870–], Medici (Italia), pankit [noin 1400–1700], Rothschildien suku

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, joissa jumalat tai suojelijat ovat vaikuttaneet jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Antiikin ajan jumalat ja suojelijat

Toiminnan nimi:	Euroopan antiikin ajan jumalat ja suojelijat
Tavoite:	Tutustutaan Euroopan antiikin ajan jumaliin ja suojelijoihin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokoneoliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy inter-netistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/antiikin ajan jumalat](http://google.fi/antiikin_ajan_jumalat) tai [google.fi/sntiikin ajan suojelijat](http://google.fi/sntiikin_ajan_suojelijat) tai [http://fi.wikipedia.org/roomalainen mytologia](http://fi.wikipedia.org/roomalainen_mytologia) tai kreikkalainen mytologia

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia jumalista ja suojelijoista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa aiheesta ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan jumalan/suojelijan nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia antiikin ajan jumalista ja suojelijoista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi jumalat/suojelijat ja niiden historia kohde kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan jumalista ja suojelijoista. Kaikkia kohteita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Kreikan jumalia ovat mm. Aither, Gaia, Hemera, Kronos, Nemesis, Nyks, Rhea, Uranos. Afrodite, Heros, Hermes jne. Roomassa Rhea Silvia, Mars, Juppiter, Juno, Vesta, Vitoria jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, joissa jumalat tai suojelijat ovat vaikuttaneet jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Pahimmat rikolliset

Toiminnan nimi: Pahimmat rikolliset

Tavoite: Tutustutaan pahimpiin rikollisiin.

Osallistujamäärä: Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.

Tarvittava aika: Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.

Vaikeusaste: Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus, tietokone/liitännä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: google.fi/http://historianet.fi/henkiloet/rikolliset ja google.fi/aiheen nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia henkilöistä ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlasta lisätietoa kohteena olevasta henkilöstö, tapahtumista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan henkilön nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Euroopan suurimmista roistoista. Käydään erillisissä tapaamisissa aiheet ja niiden historia läpi yksi kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan tapahtumista. Kaikkia rikoksia ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Rikoksia ja rikollisia olivat mm. palkkasoturi John Glanton, Karibianmeren naismerirosvot, Billy the Kid, Vankilapaot, Mustaparta, 10 kuuluisaa merirosvoa jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, joissa henkilöt ovat eläneet tai tapahtumat sijoittuneet jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Kauneimmat linnat

- Toiminnan nimi:** Euroopan kauneimmat linnat
- Tavoite:** Tutustutaan Euroopan kauneimpiin linnoihin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia linnoista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: google.fi/maailman_kauneimmat_linnat tai Top 25 Most Beautiful Castles in the world ja google.fi/linnan_nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen mukaisia osoitteita. Etsitään kuvia linnoista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen tarinoita ja lisätietoa linnoista Suomenkielisiltä sivuilta ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Ryhmän tapaamisissa käydään läpi linnoja yksi kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan linnoista. Kaikkia linnoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta kannattaa etsiä videoita linnoista. Kauneimpia linnoja ovat mm. De Haarin linna Alankomaat, Bodiamin linna, East Sussex, Iso-Britannia, Languedoc Ranska, Branin linna Romania, Toompean Viro, Kilchurnin linna Skotlanti, Segovian linna Espanja, St Michael's Mount Normandia, Gamlehaugen Norja, Neuschwansteinin linna Saksa, Rock of Cashel Irlanti jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksien, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva:morguefile.com/archive

Tarujen Eurooppa

Toiminnan nimi: Tarujen Eurooppa

Tavoite: Tutustutaan tarujen Eurooppaan.

Osallistujamäärä: Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.

Tarvittava aika: Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.

Vaikeusaste: Helpohko, ei edellytä etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus tietokoneeliitettä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia myyteistä ja taruista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: www.gallen-kallela-fi/tarujeneurooppa/ tai katso myös fi.wikipedia.org/wiki/Mytologiat ja <http://www.europeoftales.net/>

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta Tarujen Eurooppa osoitelinkki. Etsitään kuvia taruista esim. Barzaz-Breiz (Ranskal.), Kalevala, Skotlantilaisista taruista, tai Madonna legendoista (Italial.).

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Katsotaan tarinat. Ryhmän tapaamisessa käydään läpi joko tarustoa kerrallaan tai yksi aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan taruista ja mytologioista. Kaikkia tarustoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta kannattaa etsiä videoita taruista. Hakukenttään kirjoitetaan tarun/myytin nimi.

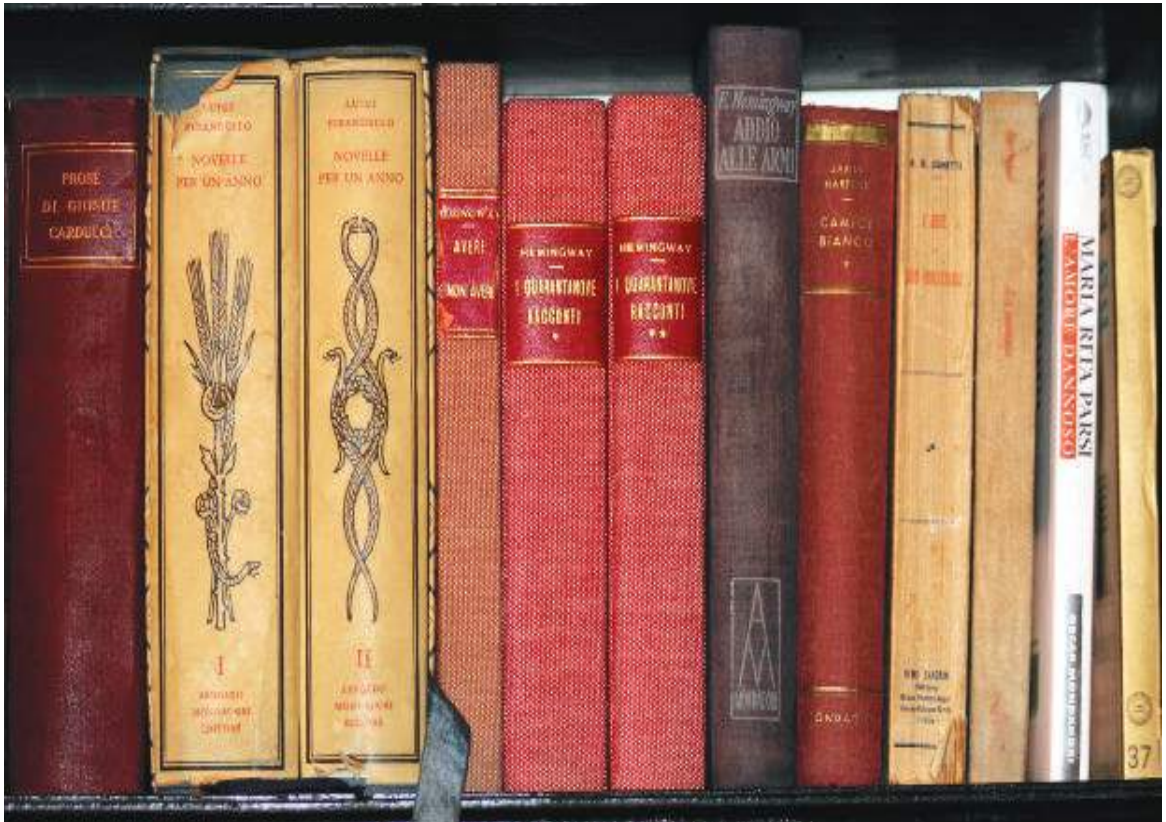
Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Suomen ihmeitä

Suuret iskelmätähdet	74
Vain elämää	75
Merkittävimmät tapahtumat	76
Suuri tietokilpailu	77
Kauneimmat kaupungit	78
Suojelualueet	79
Huippu tutkimusyksiköt	80
Suomalaiset keksinnöt	81
Suomalaisen urheilun huippuhetket	82
Musiikin menestyjät	83
Kirjailijat kautta aikojen	84
Kalevalan ja tarujen mystiset hahmot	85
Perinneruoat	86
Kauneimmat laulut	87
Kauneimmat kirkot	88
Kulttuuriperintökohteita	89
Tutkimusmatkailijat	90
Rakennuskulttuurin aikakausia	91

Suuret iskelmätähdet

- Toiminnan nimi:** Suomen suuret iskelmätähdet
- Tavoite:** Tutustutaan Suomen suuriin iskelmätähtiin ja heidän tuotantoonsa.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia tähdistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/suomen suuret iskelmätähdet](http://google.fi/suomen-suuret-iskelmatahdet) ja [google.fi/henkilön nimi sekä www.youtube.com/iskelmätähden nimi](http://google.fi/henkilon-nimi-seka-www.youtube.com/iskelmatahden-nimi)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään ryhmän osallistujien ehdottamia iskelmätähtien kuvia ja katsotaan ne suoraan netti-osoitteesta. Etsitään erikseen Googlasta lisätietoa tähdistä ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan tähden nimi. Lisäksi haetaan youtubesta tähden musiikkia kuunneltavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Suomen suurista iskelmätähdistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi tähdet, heidän henkilöhistoriansa ja kuunnellaan heidän musiikkiaan tähti kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan silloista. Kaikkia aiheen henkilöitä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla joka voi liittyä musiikkiin jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Vain elämää

- Toiminnan nimi:** Vain elämää – Ikäihmisten ääni
- Tavoite:** Tutustutaan ryhmän ikääntyneisiin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii ryhmien kanssa toteutettavaksi ja yksittäisen vanhuksen kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Ohjausta vaativa, edellyttää luottamuksellisuutta ryhmän jäsenten kesken.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Materiaalien käytössä voidaan toteuttaa myös muita luovia ratkaisuja (ks. julkaisun sivut 15-33). (Huom! Kuvia ei saa kopioida internetistä tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/ikääntyneen tarinan mukaisia hakusanoja](http://google.fi/ikääntyneen_tarinan_mukaisia_hakusanoja) tai www.youtube.com/hakusanat

Selostus toiminnan etenemisestä:

Käydään vuorotellen ikääntyneen elämän tarinoita läpi yksi kerrallaan. Ikääntyneet voivat kertoa onnistumisistaan, mahdollisesti ikävistäkin kokemuksista ja niistä selviytymisestä, mielimusiikistaan, harrastuksista jne. Haetaan internetistä tarinoihin liittyviä aiheita, ohjelmia ja kuvia. Ikääntyneiden halutessa aiheista kootaan heille oman elämän kartta tai kansio.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla eri aiheista, ruoalla ikääntyneiden tarinoihin liittyvistä paikoista jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Merkittävimmät tapahtumat

Toiminnan nimi:	Suomen merkittävimmät tapahtumat
Tavoite:	Tutustutaan Suomen merkittävimpiin tapahtumiin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus, tietokoneliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia tapahtumista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/suomen merkittävimmät tapahtumat](http://google.fi/suomen-merkittavimmat-tapahtumat) ja google.fi/tapahtuma tai mikä on itsenäisen suomen merkittävin hetki? www.youtube.com sekä yle.fi/elavaarkisto

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia tapahtumista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlasta lisätietoa tapahtumista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan tapahtuman nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Suomen merkittävimmistä tapahtumista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi tapahtumat ja niiden historia aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan tapahtumista. Kaikkia tapahtumia ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Merkittävimpiä tapahtumia on noin 95 ja niistä muutamia ovat olleet mm. Sisällissota, Torpparit saavat maata, Paperitehtaat, Suomen hallitusmuoto, Ensimmäinen neuvola, Aero lentoyhtiö, Paavo Nurmen juoksut, Kieltolaki päättyy, Kansaneläke jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla paikasta, jossa tapahtuma on toteutunut jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: kuviakaikille.valokuvataiteenmuseo.fi

Suuri tietokilpailu

- Toiminnan nimi:** Suuri tietokilpailu
- Tavoite:** Pelataan tietokilpailua.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokoneliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Materiaalien käytössä voidaan toteuttaa myös muita luovia ratkaisuja (ks. julkaisun sivut 15-33).

Internetyhteys:

Tietokilpailukysymyksiä osoitteissa:

<http://www.pakkotietaa.fi/category/urheilu/> tai

<http://www.visakisa.com/qchallreg.php?select=pop> ja Kompakysymyksiä

<http://kompa.nettisivu.org/> tai

www.google.com/tietokilpailukysymyksiä suomesta

Selostus toiminnan etenemisestä:

Etsitään nettisivuilta kysymyksiä sisältäviä sivuja. Toteutetaan tietokilpailu johon voidaan vastata, joko yksittäin tai pienryhminä.

Etsitään erikseen Googlasta lisätietoa tietokilpailun eri teemoista tai tulostetaan tietoa luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan kysymyksen oikea vastaus. Tietokilpailua voi toteutua useina tapaamisina ja voittaja (t) voidaan myös palkita etukäteen hankituilla palkinnoilla.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla oikeiden vastausten tai aiheen mukaan jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva:morguefile.com/archive

Kauneimmat kaupungit

- Toiminnan nimi:** Suomen kauneimmat kaupungit
- Tavoite:** Tutustutaan Suomen kauneimpiin kaupunkeihin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: google.fi/suomen-kauneimmat-kaupungit ja google.fi/kaupungin-nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia kaupungeista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlasta lisätietoa kaupungeista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan kaupungin nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Suomen kauneimmista kaupungeista osallistujien esittämien kaupunkien mukaan. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi kaupungit ja niiden historiaa kaupunki kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan kaupungeista. Kaikkia aiheen kaupungeja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maakunnasta, jossa kaupunki sijaitsee jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Suojelualueet

Toiminnan nimi: Suomen suojelualueet

Tavoite: Tutustutaan Suomen suojelualueisiin.

Osallistujamäärä: Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.

Tarvittava aika: Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.

Vaikeusaste: Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus, tietokone/liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia alueista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa:

www.luonnonsuojelusaatio.fi/suojelualueet tai [google.fi/suomen suojelukohteet](http://google.fi/suomen_suojelukohteet) ja [google.fi/suojelukohteen nimi](http://google.fi/suojelukohteen_nimi)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia suojelualueista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa kohteista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan kohteen nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Suomen suojelukohteista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi kohteet ja niiden historiaa paikka kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan suojelukohteista. Kaikkia aiheen kohteita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Suojelukohteita ovat mm. Suomenlinna, Vanha Rauma, Petäjaveden vanha kirkko, Verlan puuhiomo ja pahvitehdas, Sammallahdenmäki, Struven ketju, Merenkurkun saaristo jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla paikasta, jossa suojelukohde sijaitsee jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com

Huippu tutkimusyksiköt

- Toiminnan nimi:** Suomen huippu tutkimusyksiköt
- Tavoite:** Tutustutaan Suomen huippututkimusyksiköihin ja tutkimusaiheisiin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokoneliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia aiheesta löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/suomen huippututkimusyksiköt](http://google.fi/suomen_huippututkimusyksiköt) ja [www.helsinki.fi/tutkimus/huippuyksikot / index.shtml](http://www.helsinki.fi/tutkimus/huippuyksikot/index.shtml) sekä google.fi/tutkimusyksikon tai tutkijan tai tutkijoiden nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia tutkimusyksiköstä ja tutkimusaiheesta ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa tutkimusaiheista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan tutkimusaiheen nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Suomen tutkimusyksiköistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi tutkimuskohteena olevia aiheita aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan tutkimustyön aiheesta. Kaikkia aiheita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Huippututkimusyksiköitä ovat mm. Laskennallisen molekyyli­tutkimuksen huippuyksikkö, Inversio-ongelmien huippuyksikkö, Funktionaaliset materiaalit, Atomikerroskasvatuksen (ALD) huippuyksikkö jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että kaikki pääsevät osallistumaan keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Suomalaiset keksinnöt

Toiminnan nimi:	Suomalaiset keksinnöt
Tavoite:	Tutustutaan Suomalaisiin suuriin keksintöihin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Materiaalien käytössä voidaan toteuttaa myös muita luovia ratkaisuja (ks. julkaisun sivut 15-33). Kuvia aiheesta löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/suuret suomalaiset keksinnöt](http://google.fi/suuret-suomalaiset-keksinnot) ja aikalainen.uta.fi sekä [google.fi/keksinnön](http://google.fi/keksinnon) tai keksijän nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia keksijöistä ja keksinnöistä ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan keksinnön tai keksijän nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Suomen suurimmista keksinnöistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi keksinnöt ja niiden historia aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan keksinnöistä. Kaikkia aiheita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Keksintöjä ovat mm. Abloy-lukko, Elokuva keksinnöt, Suomi-konepistooli, Häkäpönttö, Radiosondit, AIV- rehu, Astiankui-vauskaappi, Ksylitoli jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: aikalainen.uta.fi/Teemu Laine

Suomalaisen urheilun huippuhetket

Toiminnan nimi:	Suomalaisen urheilun huippuhetket
Tavoite:	Tutustutaan Suomalaisen urheilun huippuhetkiin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokoneoliitännä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia huippuhetkistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/suomalaisen urheilun-huippuhetket](http://google.fi/suomalaisen-urheilun-huippuhetket) tai -urheilun huiput ja [google.fi/tapahtuman nimi tai yle.fi/elavaarkisto](http://google.fi/tapahtuman-nimi-tai-yle.fi/elavaarkisto-seka-fi.wikipedia.org/Suomen-urheilu) sekä [fi.wikipedia.org/Suomen urheilu](http://fi.wikipedia.org/Suomen-urheilu)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia huippuhetkistä ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlasta lisätietoa tapahtumasta ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan tapahtuman nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia huippuhetkistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi huippuhetket ja niiden historiaa aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan huippuhetkeistä. Kaikkia huippuhetkiä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Urheilun huippuhetkiä ovat tuottaneet mm. Ludovika ja Walter Jakobsson, Paavo Nurmi, Veikko Hakulinen, Matti Nykänen, Sampsa Lajunen, Lasse Viren, M-L Hämäläinen, Jääkiekkomaajoukkue 1995, Kimi Räikkönen ja moni muu.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maasta, jossa urheilutapahtuma toteutui jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva:Suomen Moneta/Creative Commons

Musiikin menestyjät

- Toiminnan nimi:** Suomalaisen musiikin menestyjät
- Tavoite:** Tutustutaan Suomalaisen musiikin menestyjiin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia menestyjistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/suomalaisen musiikin menestyjät](http://google.fi/suomalaisen_musiikin_menestyjat) ja [google.fi/henkilön nimi](http://google.fi/henkilön_nimi) ja www.youtube.com

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia musiikin menestyjistä ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa henkilöstä/henkilöistä ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan musiikin menestyjän nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia musiikin menestyjistä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi menestyjiä ja heidän tuotantoaan sekä historiaa henkilö kerrallaan, ja luetaan lisätietoa heistä. Keskustellaan aiheesta. Kaikkia menestystarinoita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Musiikin menestyjiä ovat mm. Jean Sibelius, Aarre Merikanto, Väinö Raitio, Erik Bergman, Aulis Sallinen, Kaija Saariaho, Esa-Pekka Salonen, HIM, Rasmus jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksen, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla maakunnasta, josta musiikin menestyjä on kotoisin jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Kirjailijat kautta aikojen

- Toiminnan nimi:** Suomalaiset kirjailijat kautta aikojen
- Tavoite:** Tutustutaan Suomalaisiin kirjailijoihin kautta aikojen.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Materiaalien käytössä voidaan toteuttaa myös muita luovia ratkaisuja (ks. julkaisun sivut 15-33). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/suomalaiset kirjailijat kautta aikojen](http://google.fi/suomalaiset_kirjailijat_kautta_aikojen) ja [google.fi/kirjailijan nimi](http://google.fi/kirjailijan_nimi)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia kirjailijoista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlasta lisätietoa kirjailijasta ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan kirjailijan nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi kirjailijat ja heidän historiansa sekä tuotantoa kirjailija kerrallaan, ja luetaan heidän tuotantoaan. Keskustellaan aiheesta. Kaikkia aiheen kirjailijoita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Menestyneimpiä kirjailijoita ovat olleet mm. Waltari, Sillanpää, Päätalo, Linna, Huovinen, Haavikko, Hietamies/Hirvisaari, Utrio, Remes, Paasilinna, Tervo, Oksanen, Kunnas jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla paikasta, josta kirjailija on kotoisin jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: e-watchman.com

Kalevalan ja tarujen mystiset hahmot

- Toiminnan nimi:** Kalevalan ja tarujen mystiset hahmot
- Tavoite:** Tutustutaan Kalevalan ja tarujen mystisiin hahmoihin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/kalevalan mystiset hahmot](http://google.fi/kalevalan_mystiset_hahmot) tai [google.fi/tarun tai hahmon nimi](http://google.fi/tarun_tai_hahmon_nimi) sekä [fi.wikipedia.org/Suomalainen mytologia](http://fi.wikipedia.org/Suomalainen_mythologia) ja kalevalaseura.fi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia hahmoista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa hahmoista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan tarun tai hahmon nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia tarujen hahmoista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi tarinat ja hahmot sekä niiden historiaa aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan taruista ja hahmoista. Kaikkia tarujen hahmoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Hahmoja ovat mm. Väinämöinen, Kultainen neito, Ilmarinen, Lemminkäinen, Maailman synty, Iso tammi, Sammon taonta jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla, ruoalla tarujen ja tarinoiden ajalta jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: e-watchman.com

Perinneruoat

- Toiminnan nimi:** Suomalaiset perinneruoat
- Tavoite:** Tutustutaan Suomalaisiin perinneruokiin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia aiheesta löytyy inter-netistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: google.fi/suomalaiset_perinneruoat ja google.fi/ruoan_nimi_tai_ruokatieto.fi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia ruoista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa ruoista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Hakusanaksi laitetaan ruoan nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Suomalaisista perinneruoista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi ruokia ja niiden historiaa ruoka kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan aiheesta. Kaikkia aiheesta ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Valmistetaan perinneruokia, mikäli se vain on mahdollista. Perinneruokia ovat mm. Kropsu, Lapskoussi, Mustikkamöllö, Porilainen, Särä, Tappaiskeitto, Vispipuuro, Setsuuri jne. maakunnasta riippuen.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Kauneimmat laulut

- Toiminnan nimi:** Suomen kauneimmat laulut
- Tavoite:** Tutustutaan Suomen kauneimpiin lauluihin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia lauluista tai laulajista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: google.fi/suomen_kauneimmat_laulut ja google.fi/laulun_nimi tai www.youtube.com/laulun_nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään laulun aiheesta kuvia ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlasta laulunsanoja ja tulostetaan ne laulettaviksi (ilmaisia laulunsanoja). Hakusanaksi laitetaan laulun tai laulajan nimi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia Suomen kauneimmista lauluista osallistujien kanssa yhdessä. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi lauluja ja niiden historia kappale kerrallaan ja luetaan lisätietoa niistä. Etsitään laulu Youtubesta ja kuunnellaan laulu sekä lauletaan se yhdessä, mikäli laulunsanat on käytettävissä. Keskustellaan laulun tuomista muistoista. Kaikkia aiheen lauluja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Kauneimmat kirkot

- Toiminnan nimi:** Kauneimmat kirkot
- Tavoite:** Tutustutaan Suomen kauneimpiin kirkkoihin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, voi edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kirkoista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: www.finnica.fi/keski-suomi/kirkot/kaunein tai [google.fi/kauneimmat kirkot](http://google.fi/kauneimmat_kirkot) tai kirkon ja paikkakunnan nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen mukaisia osoitteita. Etsitään kuvia kirkoista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen tarinoita ja lisätietoa kirkoista ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Ryhmän tapaamisissa käydään läpi kirkkoja yksi kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan niistä. Kaikkia kirkkoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta kannattaa etsiä videoita kirkoista. Hakukenttään kirjoitetaan kirkon ja/tai paikkakunnan nimi. Kauneimpia kirkkoja on kymmeniä mm. Muuramen -, Keuruun -, Korpilahden -, Taulumäen kirkot ja Jyväskylän kaupunkikirkko jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Kulttuuriperintökohteita

- Toiminnan nimi:** Suomalaisia kulttuuriperintökohteita
- Tavoite:** Tutustutaan Suomalaisiin kulttuuriperintökohteisiin netissä.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, voi edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kohteista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: www.kartanomatkat.fi tai museovirasto.fi sekä <http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoitteet. Etsitään kuvia kohteista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen tarinoita ja lisätietoa kohteista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Kartanomatkat sivuilla on linkit kaikkiin Suomalaisiin kulttuurikohteisiin.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Ryhmän tapaamisissa käydään läpi kohteita yksi kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan niistä. Kaikkia kohteita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta kannattaa etsiä videoita kohteista. Kulttuuriperintökohteita ovat mm. Elias Lönnrothin jalanjäljissä, Helene Schjffbeckin maisemissa, Louhisaari, Mustilan Arboreum, Fiskars, Merellinen Kotka jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla ja ruoalla eri aikakausilta jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Tutkimusmatkailijat

Toiminnan nimi:	Tutkimusmatkailijat
Tavoite:	Tutustutaan Suomalaisten tutkimusmatkailijoiden tarinoihin ja elämään.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, voi edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia tutkimusmatkailijoista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: www.kaukaahaettua.fi/ tai google.fi/tutkimusmatkailijan_nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoitteet. Etsitään kuvia kohteista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen tarinoita ja lisätietoa tutkimusmatkailijoista ja tulostetaan tieto luettavaksi. Kaukaa haettua on Museoviraston verkkonäyttely, jossa avautuu kuvaa klikkaamalla tutkimusmatkailijan tarina.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Ryhmän tapaamisissa käydään läpi tutkimusmatkailija yksi kerrallaan, ja luetaan lisätietoa heistä. Keskustellaan aiheesta. Kaikkia tutkimusmatkailijoita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta kannattaa etsiä videoita aiheesta. Tutkimusmatkailijoita olivat mm. Edvard Westermarck, Rafael Karsten, P. G. Böckelman, Kai Donner, A. O. Heikel, Hilja Heiskanen, Helmi Helminen, C.G. Mannerheim, Gunnar Landtman, Saga Roos, Adolf Etholén, G. J. Ramstedt ja U. T. Sirelius

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Rakennuskulttuurin aikakausia

- Toiminnan nimi:** Suomalaisen rakennuskulttuurin aikakausia
- Tavoite:** Tutustutaan Suomalaisen rakennuskulttuurin aikakausiin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, voi edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia rakennuskulttuurin aikakausista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: www.rakennusperinto.fi/ tai [google.fi/kohteen nimi](http://google.fi/kohteen_nimi) tai http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen osoite. Etsitään kuvia rakennuskulttuurin ja kulttuuriympäristöistä eri aikakausilta ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen tarinoita ja lisätietoa sivuilla olevista linkeistä ja tulostetaan tieto luettavaksi. Linkeistä löytyy myös lisää kuvia kohteista.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Ryhmän tapaamisissa käydään läpi rakennusaikakaudet yksi kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan aiheesta. Kaikkia aikakausia ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta kannattaa etsiä videoita aiheesta. Hakukenttään kirjoitetaan kohteen nimi.

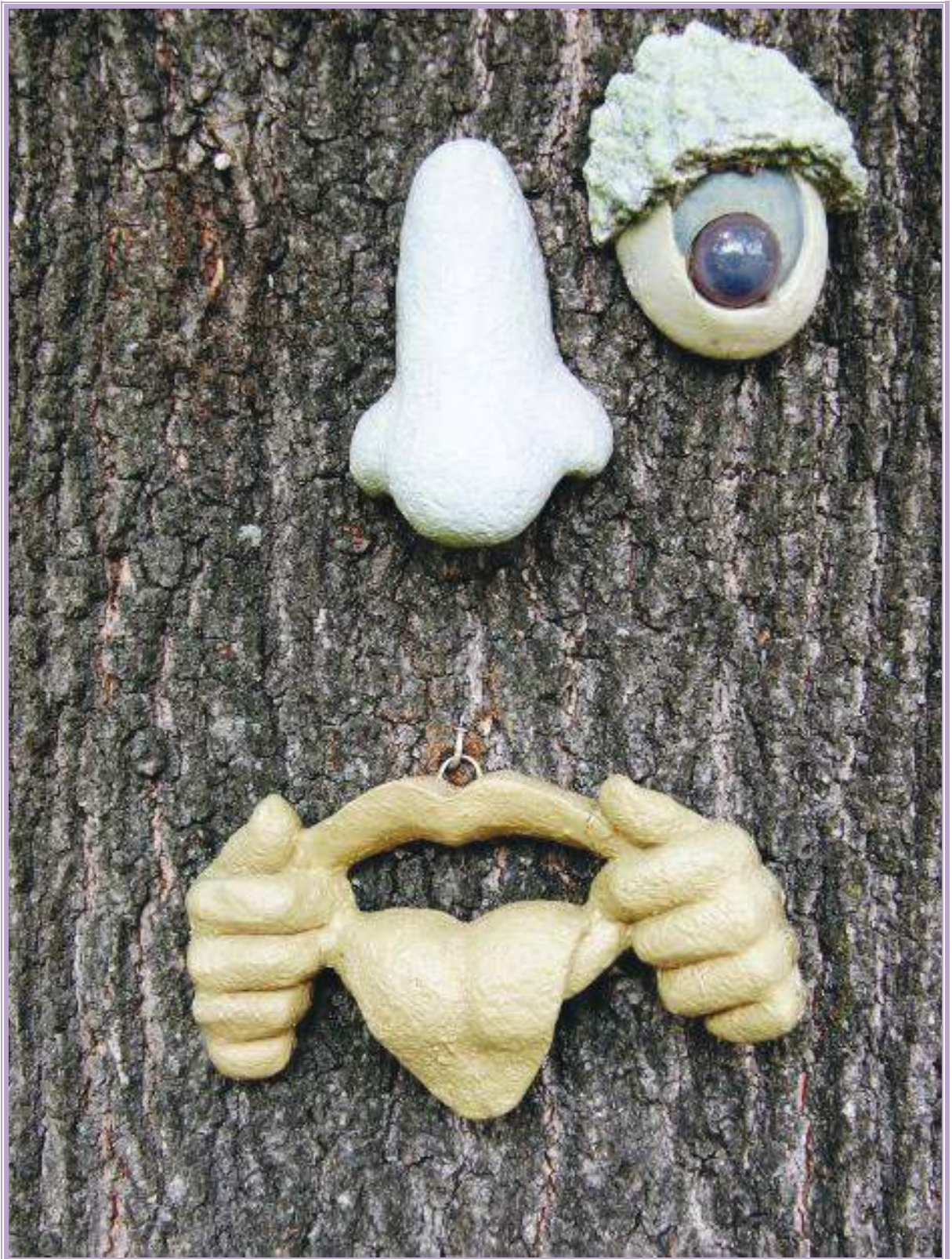
Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Muita ihmeitä

Salaliittoteoriat.....	94
Uskomattomia juttuja.....	95
Urbaanilegendat.....	96
Vastausten maailma.....	97
Maailmanennätykset kautta aikojen	98
Suomen suurimmat kalasaaliit.....	99
Oudoimmat rakennukset.....	100
Maapallon äärimmäiset paikat	101
Ympäristön tila.....	102
Parhaimmat vitsit.....	103
Sketsien maailmaan	104
Historialliset baarit	105
Parhaat työmatka-autot 2014.....	106

Salaliittoteoriat

Toiminnan nimi:	Salaliittoteoriat
Tavoite:	Tutustutaan maailmalla syntyneisiin salaliittoteorioihin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia aiheista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: google.fi/salaliittoteoriat ja [google.fi/salaliiton nimi tai tapahtuman nimi tai fi.wikipedia.org/salaliittoteoria](http://google.fi/salaliiton_nimi_tai_tapahtuman_nimi_tai_fi.wikipedia.org/salaliittoteoria)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen salaliittoteoriat osoitteita. Etsitään kuvia tapahtumasta ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa tapahtumista ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia salaliittoteorioista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi teorioita ja niiden syntyä aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan teoriaan vaikuttavista asioista. Salaliittoteorioita on muodostunut mm. seuraavista tapahtumista: Salamurhat –Elvis, Kennedy, Tupac Sakuri jne. Ufoista (Rosswellin tapaus), Suuronnettomuuksista, Siionin viisaiden pöytäkirjoista jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Uskomattomia juttuja

- Toiminnan nimi:** Uskomattomia juttuja
- Tavoite:** Tutustutaan maailmalla syntyneisiin uskomattomiin juttuihin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus, tietokone-liitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia jutuista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: google.fi/uskomattomia_juttuja ja google.fi/jutun_nimi_tai_tapahtuman_nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen uskomattomia juttuja osoitteita. Etsitään kuvia jutuista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa tapahtumista ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia uskomattomista jutuista. Käydään erillisissä tapaamisissa läpi juttuja ja niiden syntyä aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan juttuun vaikuttavista asioista. Kaikkia juttuja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, liikunnalla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Urbaanilegendat

Toiminnan nimi:	Urbaanilegendat
Tavoite:	Tutustutaan tunnetuimpiin urbaanilegendoihin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus, tulostettu legenda tai tietokone-liitännä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia legendoista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa:

google.fi/urbaanilegendoja/kaupunkitarina/wikipedia tunnettuja kaupunkitarinoita luettelo tai fi.wikipedia.org/kaupunkitarinat

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen urbaanilegenda osoitteita. Etsitään kuvia tapahtumasta ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia urbaanilegenda aiheesta. Käydään tapaamisissa läpi juttuja ja niiden syntyä aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan juttuun vaikuttavista asioista. Kaikkia juttuja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Urbaaneja legendoja ovat mm. Loch Nessin hirviö, Kummittelevat kuuluisuudet, Walt Disney on syväjäädytetty, Katoava liftari – kertomukset jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Vastausten maailma

Toiminnan nimi: Vastausten maailma

Tavoite: Järjestetään tietokilpailuja eri aihepiireistä.

Osallistujamäärä: Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.

Tarvittava aika: Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin tai pidemmän tietokilpailuturnauksen.

Vaikeusaste: Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimuksena on, että aihealueet ja vastaukset tulostetaan paperille tai tietokonelehtiä, internetyhteys pelin vetäjälle. Kuvia faktoista voidaan etsiä internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/vastausten maailma.net](http://google.fi/vastausten_maailma.net)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta vastausten maailman osoite. Etsitään haluttaessa kuvia oikeista vastauksista tai aiheista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlesta lisätietoa tietokilpailun kohteena olevien aiheiden mukaan ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia tietokilpailun aihealueesta. Järjestä tietokilpailu ja näytä sen edetessä kuvia nettisivuilta teemasta ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan aiheista. Kaikkia kysymyksiä ei tarvitse käydä kuvien ja kertomusten mukaan läpi, mutta tietokilpailua värittää se jos oikeista vastauksista esitetään enemmän tietoa. Aihepiirit ovat laajoja, joten tietokilpailuun kannattaa panostaa usealla tapaamiskerralla.

Jälkitoimet:

Kuunnellaan keskustelut loppuun. Palkitaan voittaja tai voittajat.

Kuva: morguefile.com/archive

Maailmanennätykset kautta aikojen

- Toiminnan nimi:** Maailmanennätykset kautta aikojen
- Tavoite:** Tutustutaan maailmanennätyksiin kautta aikojen.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia ennätyksistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/maailmanennätykset kautta aikojen](http://google.fi/maailmanennätykset_kautta_aikojen) tai yle.fi/elavaarkisto ja http://www.apulanta.fi/matti/yu/index_fi.html sekä

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen mukaisia osoitteita. Etsitään kuvia ennätyksistä ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen Googlestä lisätietoa tapahtumista ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Käydään ryhmän tapaamisissa läpi ennätyksiä aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan ennätyksistä. Kaikkia ennätyksiä ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös youtubesta kannattaa etsiä videoita ennätyksistä. Ennätyksiä ovat mm. Yleisurheilunennätykset, Vanhimmat ihmiset, Guinnessin ennätykset jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta "liian" alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Suomen suurimmat kalasaaliit

Toiminnan nimi: Suomen suurimmat kalasaaliit

Tavoite: Tutustutaan Suomen suurimpiin kalasaaliisiin.

Osallistujamäärä: Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.

Tarvittava aika: Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.

Vaikeusaste: Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus tietokoneoliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia kalasaaliista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheeseen kootaan tietoa osoitteissa: [google.fi/Suomen suurimmat kalat](http://google.fi/Suomen%20suurimmat%20kalat) tai ennätyskalat

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aiheen mukaisia osoitteita. Etsitään kuvia kalasaaliista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen tarinoita ja lisätietoa saaliiden saannista ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Käydään ryhmän tapaamisissa läpi ennätysaaliit aihe kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan ennätyksistä. Kaikkia saaliita ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta kannattaa etsiä videoita ennätyksistä. Hakukenttään kirjoitetaan ennätysten nimi.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, ettei osallistujia jää muistelusta tai keskustelusta ”liian” alakuloiseksi kokoontumisen päätyttyä. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Oudoimmat rakennukset

- Toiminnan nimi:** 50 maailman oudointa rakennusta
- Tavoite:** Tutustutaan 50 maailman oudoimpaan rakennukseen.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia rakennuksista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheesta tietoa osoitteessa: www.villageohjoy.com/50-strange-buildings-of-the-world

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aihe. Etsitään kuvia rakennuksista ja katsotaan ne suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen lisätietoa rakennuksista ja tulostetaan tieto luettavaksi. **Huom!** Sivuilta löytyy eri kategorioissa outouksia myös mm. ihmeellisistä paikoista, valokuvista, ihmisistä jne.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Käydään ryhmän tapaamisissa läpi rakennuksia yksi kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä jos mahdollista. Keskustellaan aiheesta. Kaikkia rakennuksia ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta voi etsiä videoita aiheesta.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Maapallon äärimmäiset paikat

Toiminnan nimi:	Maapallon äärimmäiset paikat
Tavoite:	Tutustutaan maapallon äärimmäisiin paikkoihin.
Osallistujamäärä:	Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
Tarvittava aika:	Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
Vaikeusaste:	Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit:	Vähimmäisvaatimus tietokoneeliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia paikoista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheesta tietoa osoitteessa: [google.fi/maapallon äärimmäiset paikat](http://google.fi/maapallon_aarimmaiset_paikat) tai fi.wikipedia.org/ ja paikan nimellä lisähaku googlsta

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aihe. Etsitään tietoa ja kuvia paikoista. Katsotaan kuvat suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi.

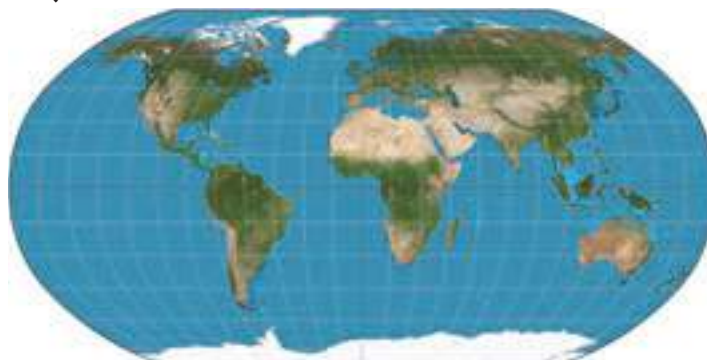
Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Käydään ryhmän tapaamisissa läpi äärimmäisiä paikkoja yksi kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan aiheesta. Kaikkia paikkoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta voi etsiä videoita aiheesta. Äärimmäisiä paikkoja ovat mm. pohjoisimmat -, eteläisimmät -, syvimmät -, leveimmät -, kaukaisimmat paikat ja paikat, joissa on tehty sääennätyksiä jne.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: wikipedia/Creative Commons/Strada

Ympäristön tila

- Toiminnan nimi:** Ympäristön tila
- Tavoite:** Tutustutaan maapallon ympäristön tilaan.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneoliitännä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia ympäristöistä löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheesta tietoa osoitteessa: www.maailma.net/uutiset ja google.fi/uutiskohteen_otsikko_tai_kohteen_paikan_nimi ja www.worldwatch.org/

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aihe. Etsitään tietoa ja kuvia paikoista. Katsotaan kuvat suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Ryhmän tapaamisissa käydään läpi paikkoja yksi kerrallaan, ja luetaan lisätietoa niistä. Keskustellaan aiheesta. Kaikkia paikkoja ei tarvitse käydä kerralla läpi, vaan ne voidaan jakaa useammalle tapaamiskerralle. Myös Youtubesta voi etsiä videoita aiheesta.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksien, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Parhaimmat vitsit

- Toiminnan nimi:** Parhaimmat vitsit
- Tavoite:** Tutustutaan vitseihin ja nauretaan.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneoliitettä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia vitsin aiheista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheesta tietoa osoitteessa: [google.fi/parhaimmat vitsit/linkkiluettelo](http://google.fi/parhaimmat_vitsit/linkkiluettelo)

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aihe. Etsitään linkkien takaa parhaimpia vitsejä ja tulostetaan ne tai näytetään videotykillä osallistujille. Jos vitsiin liittyy kuvia, niin katsotaan kuvat suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Kokoa materiaalia aiheesta. Ryhmän tapaamisissa luetaan vitsejä tai kootaan niistä parhaat ja laaditaan viikon vitsit lista. Keskustellaan aiheesta.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Sketsien maailmaan

Toiminnan nimi:

Sketsien maailmaan

Tavoite:

Katsotaan sketsejä ja nauretaan.

Osallistujamäärä:

Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.

Tarvittava aika:

Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.

Vaikeusaste:

Helppo, edellyttää etukäteisvalmisteluja.

Tarvittavat materiaalit:

Vähimmäisvaatimus tietokoneliitännä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia aiheeseen liittyen löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheesta tietoa osoitteessa: google.fi/sketsit tai

www.riemurasia.net/rasiatube/kategoriat tai www.youtube.com/sketsit

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aihe.

Selostus toiminnan etenemisestä:

Etsitään sopivia katsottavia sketsejä. Etsitään erikseen lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi.

Myös Youtubesta voi etsiä videoita aiheesta.

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva:morguefile.com/archive

Historialliset baarit

Toiminnan nimi: Historialliset baarit, joissa täytyy käydä
Tavoite: Tutustutaan eri maiden historiallisiin baareihin.

Osallistujamäärä: Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.

Tarvittava aika: Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.

Vaikeusaste: Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
Tarvittavat materiaalit: Vähimmäisvaatimus tietokoneoliitintä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia vitsin aiheista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheesta tietoa osoitteessa: <http://www.buzzfeed.com/ariannarebolini/bars-every-book-nerd-needs-to-visit>

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aihe ja kuvia. Näytetään videotykillä osallistujille. Kuvat katsotaan suoraan nettiosoitteesta. Etsitään erikseen lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Etsi kohteista tietoa myös Suomenkielisiltä sivuilta.

Selostus toiminnan etenemisestä: Kokoa materiaalia aiheesta. Käydään tutustumassa baareihin ja valitaan niistä parhaat. Käydään myös jokaisen baarin omilla sivuilla, joihin pääsee kuvien yhteydessä olevista linkeistä. Keskustellaan aiheesta. Baareja ovat mm. The Eagle and Child (Oxford, England), Vesuvio Cafe (San Francisco), White Horse Tavern (New York City), El Floridita (Havana, Cuba), Cervceria Alemana (Madrid, Spain), Carousel Bar at Hotel Monteleone (New Orleans), Kennedy's (Dublin, Ireland), Old Town Bar and Restaurant (New York City), Les Deux Magots (Paris, France), Red Key Tavern (Indianapolis), Antico Caffè Greco (Rome, Italy), La Rotonde (Paris, France). Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistöksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Parhaat työmatka-autot 2014

- Toiminnan nimi:** Parhaat työmatka-autot 2014
- Tavoite:** Tutustutaan vuoden 2014 parhaisiin työmatka-autoihin.
- Osallistujamäärä:** Menetelmä sopii yksittäisen vanhuksen sekä ryhmien kanssa toteutettavaksi.
- Tarvittava aika:** Menetelmästä voi muodostaa useamman kerran prosessin, tai luovuutta hyväksi käyttävät tapaamiset, ottamalla siihen mukaan TTAP -ominaisuuksia.
- Vaikeusaste:** Helpohko, edellyttää etukäteisvalmisteluja.
- Tarvittavat materiaalit:** Vähimmäisvaatimus tietokoneiliitäntä, internetyhteys, TV tai videotykki (kaiuttimet). Kuvia autoista löytyy internetistä, josta ne voi näyttää osallistujille (Huom! Kuvia ei saa kopioida tai jakaa ilman lupaa).

Internetyhteys:

Aiheesta tietoa osoitteessa: <http://www.forbes.com/pictures/ehlg45ffjk/short-commute-toyota-prius-four/> tai google.com/auton nimi

Esivalmistelu:

Etsitään nettisivuilta aihe ja kuvia. Näytetään videotykillä osallistujille. Etsitään erikseen lisätietoa ja tulostetaan tieto luettavaksi. Etsi autoista tietoa myös Suomen-kielisiltä sivuilta.

Selostus toiminnan etenemisestä: Kokoa materiaalia aiheesta. Käydään tutustumassa automerkkeihin ja valitaan niistä parhaat. Käydään myös jokaisen autovalmistajan omilla sivuilla, joihin pääsee kuvien yhteydessä olevista linkeistä. Keskustellaan aiheesta. Parhaiksi työmatka-autoiksi vuodelle 2014 ehdotetaan seuraavia merkkejä: Toyota Hybrid, BMW 135i, Toyota Prius, Toyota Camry Hybrid XLE, Volkswagen Golf TDI, Mazda MX-5 Miata, Porsche Boxster Base, Toyota Highlander Hybrid, Subaru Foreste 2.5i Premium, Tesla Model S 85 Kwh ja Hyundai Genesis 3.8 .

Aihetta voidaan monipuolistaa maalaamalla, kirjoittamalla, veistoksin, musiikilla, lisäkuvilla, tarinoilla jne.

Jälkitoimet:

Huomioidaan, että jokainen osallistuja saa kommentoida aihetta ja osallistua keskusteluun. Kuunnellaan ja keskustellaan tunteet loppuun.

Kuva: morguefile.com/archive

Lähteitä

Airila, A., Karvinen, E. (toim.) & Salminen, U. (toim.) 2002/2007. Vanhusten viriketoiminnan perusteet - opas vanhustyöntekijöille. Helsinki: Ikäinstituutti, SLU -paino.

Gardner, H. 1999. Multiple Intelligences: The Theory in Practice. New York: Basic Books.

Gardner, H. 1997. Extraordinary minds: Portraits of exceptional individuals and an examination of our extraordinariness. New York, NY: Basic Books.

Cohen G D. 2009. New theories and research findings on the positive influence of music and art on health with ageing. Arts & Health 2009; 1: 48–63

Cohen, G D. 2006. Research on Creativity and Aging: The Positive Impact of the Arts on Health and Illness Generations: Volume XXX, Number 1. Osoitteessa: <http://www.peopleandstories.net/wpcontent/uploads/2011/08/RESEARCHONCREATIVITYANDAGING1.pdf>

Engström, A. 2013. Hoitotyöntekijöiden näkemyksiä taiteesta ja kulttuurista vanhusten hoitotyössä. Osoitteessa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40684/URN%3aNBN%3afi%3ajyu201301141038.pdf?sequence=1>

Huhtala, M & Kolmonen, H. 2012. Musiikin käyttö pitkäaikaissairaiden ikäihmisten hoitotyössä. Osoitteessa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/53559/Huhtala_Marja%20Kolmonen_Hanna.pdf?sequence=1

Ikäehyt -hanke. 2011-2013. Osoitteessa: <http://some.lappia.fi/blogs/ikaehyt/hankkeen-esittely/>

Hyyppä, M. 2013. Kulttuuri pidentää ikää. Helsinki: Duodecim.

Kairala, M. 2010. Osallisuus ikäihmisten näkökulmasta. Lapin yliopisto. Saatavissa: <http://phekaisevatyo.pbworks.com/f/Osallisuus+ik%C3%A4ihmisten+n%C3%A4k%C3%B6kulmasta.pdf>

Karisto, A. & Kuhalampi, A. & Tiihonen, A. & Willman, T. 2008. Identity Work with Creative Methods – Older Adults as Graphic and Personal Novelists.

Kaskiharju, E., Sarjakoski, H. 2009-2012. Kulttuuriketju pieniä suuria asioita ja hyviä käytäntöjä kulttuuritoiminnan järjestämiseksi hoitopaikoissa. Ikäinstituutti. Osoitteessa: <http://www.ikainstituutti.fi/binary/file/id/3/fid/88>

- Laakko, J-M. 2006. Mies tanssia oppimassa. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteiden laitos. Osoitteessa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/9345/URN_NBN_fi_jyu-2006512.pdf?sequence=1
- Lehtonen, J. 2010. Samassa valossa – Näyttelijäntyö hoitolaitoskiertueella. Helsinki.
- Liikanen, H-L. 2010. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia. Opetusministeriö. Osoitteessa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OPMI.pdf?lang=fi>
- Lindholm, M. 2012. Kuvataidetta muistisairaiden vanhusten iloksi. Osoitteessa: http://theseus17kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/52011/Lindholm_Marika.pdf?sequence=1
- Lähdesmäki, L. & Vornanen, L. 2009. Vanhuksen parhaaksi. Hoitaja toimintakyvyn tukijana. Helsinki: Edita.
- Madori Levine, L. 2006. Therapeutic Thematic Arts Programming (TTAP -menetelmä). Suomennettuna: Terapeuttinen menetelmä ikääntyneiden aikuisien hoidossa ja kuntoutuksessa. Osoitteessa: http://vilkas02.vilkas.fi/epages/vilkas02.sf/fi_FI/?ObjectPath=/Shops/20110331-11092-32281-1/Products/85960-97011017
- Näslindh-Ylispaangar, A. 2012. Vanhuksen terveyden, hyvinvoinnin ja hyvän elämän edistäminen. Helsinki: Edita.
- Skingley, A. & Vella-Burrows, T. 2010. Therapeutic effects of music and singing for older people. *Nursing Standard* 24 (19). Osoitteessa: <http://nursingstandard.rcnpublishing.co.uk/archive/articletherapeutic-effectsofmusicandsingingforolderpeople>
- Taipale, M. 2000. Narrin kaavussa. Neljän taiteilijan kokemuksia työkentelystä hoitoyhteisössä. Pro gradu. Taidehistorian laitos. Jyväskylän yliopisto.
- Tervaniemi, M. 2009. ”Miksi musiikki liikuttaa?” *Duodecim*, 125, 2579–2582.
- Varho, J. & Lehtovirta, M. 2012. Taidetta ikä kaikki – Selvitys ikäihmisten hoivayhteisöjen kulttuuritoiminnasta Helsingissä. Helsingin kulttuuri-keskus. Osoitteessa: http://www.kansalaisareena.fi/Taidetta_ika_k kaikki.pdf
- von Brandenburg, C. 2008. Kulttuurin ja hyvinvoinnin välisistä yhteyksistä. Näköaloja taiteen soveltavaan käyttöön. Opetusministeriö. Osoitteessa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/opmi2.pdf?lang=fi>

Menetelmien internetlinkit

fi.wikipedia.org
fi.wikipedia/Creative Commons/Strada
interrail.netapps.fi
kompa.nettisivu.org
kulttuuriymparisto.nba.fi
movies.amctv.com
Suomen Moneta/Creative Commons
whc.unesco.org
www.aikalainen.uta.fi
www.apulanta.fi
www.buzzfeed.com
www.classiclive.com
www.e-watchman.com
www.finnica.fi
www.forbes.com
www.foresight.fi
www.gallen-kallela-fi
www.google.fi
www.helsinki.fi
www.kalevalaseura.fi
www.kartanomatkat.fi
www.kaukaahaettua.fi
www.keksintosaatio.fi
www.kulttuuriymparisto.nba.fi
www.luonnonsuojelusaatio.fi
www.maaailma.net
www.museovirasto.fi
www.pakkotietaa.fi
www.pikkukokki.fi
www.rakennusperinto.fi
www.riemurasia.net
www.rky.fi
www.ruokatieto.fi
www.europeoftales.net
www.twistedstifter.com
www.ukmix.org
www.villageohjoy.com
www.visakisa.com
www.worldwatch.org
www.youtube.com
www.yle.fi

Liitteet

Oma idea ryhmätoiminnaksi

Toiminnan nimi:

Tavoite:

Osallistujamäärä:

Tarvittava aika:

Vaikeusaste:

**Tarvittavat
materiaalit:**

Internetyhteys:

Esivalmistelu:

Selostus toiminnan etenemisestä:

Jälkitoimet:

Kuva:
morguefile.com/archive

Oma idea ryhmätoiminnaksi

Toiminnan nimi:

Tavoite:

Osallistujamäärä:

Tarvittava aika:

Vaikeusaste:

**Tarvittavat
materiaalit:**

Internetyhteys:

Esivalmistelu:

Selostus toiminnan etenemisestä:

Jälkitoimet:

Kuva:
morguefile.com/archive

Oma idea ryhmätoiminnaksi

Toiminnan nimi:

Tavoite:

Osallistujamäärä:

Tarvittava aika:

Vaikeusaste:

**Tarvittavat
materiaalit:**

Internetyhteys:

Esivalmistelu:

Selostus toiminnan etenemisestä:

Jälkitoimet:

Kuva:
morguefile.com/archive

Avain osallisuuteen – Menetelmiä ikääntyneiden ryhmätoimintoihin, osa 2. on edeltäjänsä osan 1. mukaan internettiä hyväksi käytävä ryhmämenetelmien julkaisu. Julkaisussa on liki kuusikymmentä uutta menetelmää ryhmien käyttöön. Julkaisussa tuodaan esiin keinoja, joilla menetelmiä ja ryhmien toimintaa voidaan rikastuttaa. Luovuuden käyttö ja uuden oppiminen kuuluvat ikääntymiseen. Ryhmien kokoontuminen yhden aiheen äärelle voidaan toteuttaa pidempi kestoisesti kun aiheisiin otetaan mukaan musiikki, runojen kirjoittaminen, liikunta, veistoksien -, ruoan -, tai tarinoiden tekeminen yhdessä, yhteiset tapahtumat ja valokuvaus. Kun nämä elementit yhdistetään julkaisun menetelmiin, niin ryhmien tapaamisia voidaan toteuttaa satoja. Menetelmien äärellä kuukaudet ja vuodet vierähtävät mukavasti yhdessä ollen.

Julkaisu sopii ikääntyneiden kanssa työskenteleville ammattilaisille, opiskelijoille, vapaaehtoistoimijoille, ikääntyneille itselleen ja erilaisien ryhmien käyttöön.

ISSN1239-5463
ISBN978-952-9594-58-0

Vanhus- ja lähimmäispalvelunliitto ry (Valli)
Hämeentie 58-60 A 52, 00500 HELSINKI
puh. (09) 7745 900
Fax(09) 701 5474
www.valli.fi

Julkaistu RAY tuella